

සමගත

2022 ජනවාරි - මාර්තු

41 වෙළුම 1-3 කලාපය

2

මිසිලයේ සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු විඳක්

3

ලොව පුරා ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කිරීමේ නව ප්‍රවණතා: අතර්ග මුදල්

14

මූල්‍ය වංචා - අවංකභාවයෙන් වැසී ඇති මූල්‍ය

21

මධ්‍යගත කෘෂිකාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක් කරා...

27

අනවසර මුදල් තැන්පතු භාර ගන්නා ආයතනවලින් සහ පුද්ගලයන්ගෙන් ප්‍රවේශම් වෙමු

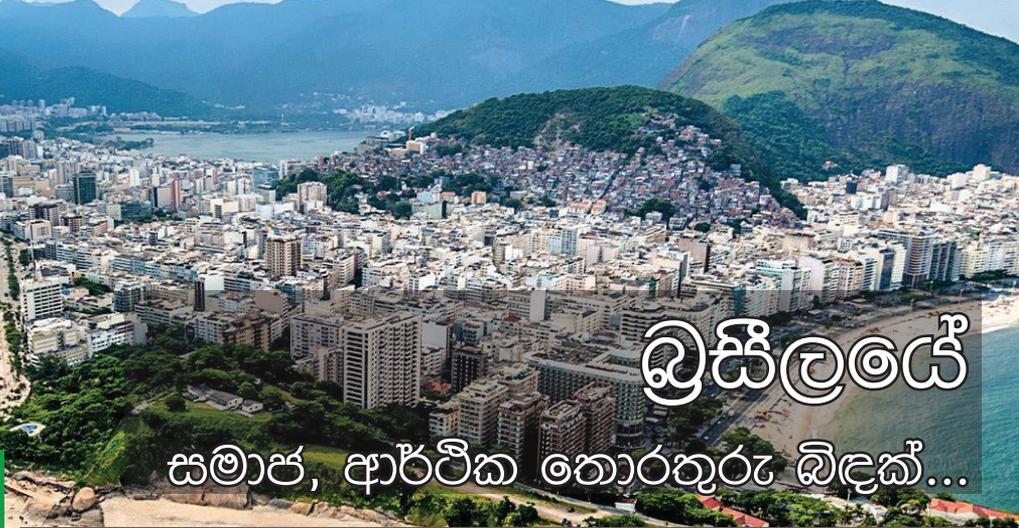

ISSN 1391-3697

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව

රු. 20/-

බ්‍රසීලයේ

සමාජ, ආර්ථික තොරතුරු බිඳක්...

ලෝකයේ අටවැනි විශාලතම ආර්ථිකය වන බ්‍රසීලය මේ වන විට 2015 සහ 2016 දී ඇති වූ ඉතිහාසගත අවපාතයකින් යථා තත්ත්වයට පත් වෙමින් සිටී.

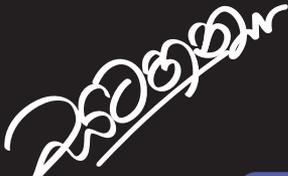
ආර්ථිකය අවපාතයට බලපා ඇත්තේ පුද්ගලික සමාගම් සහ රාජ්‍ය නිලධාරීන් සම්බන්ධ ව සිදු වී ඇති බහුවිධ දූෂණ වංචාවයි. එයින් ගොඩ ඒම සඳහා ඒවාට සම්බන්ධ සමාගම්වලට එරෙහි ව සම්බාධක පනවා ව්‍යාපාරික අවස්ථා සීමා කරමින්, පැවැති ආවෘත වෙළෙඳපොළට විදේශීය සමාගම්වලට පිවිසීමට අවස්ථාව ලබා දුන්නේ ය.

අනුප්‍රාප්තික පරිපාලනය රාජ්‍ය මූල්‍ය කෙරෙහි විශ්වසනීයත්වය ප්‍රතිස්ථාපනය කිරීම සඳහා මූල්‍ය හා ව්‍යුහාත්මක ප්‍රතිසංස්කරණ මාලාවක් මේ වන විට ක්‍රියාවට නංවා ඇත. මහජන වියදම් සීමා කිරීම සඳහා 2016 දෙසැම්බර් මාසයේ දී කොන්ග්‍රසය නීති සම්පාදනය කළේ ය. රජයේ ආදායම වැඩි කිරීම සඳහා තෙල් හා ස්වභාවික ගෑස් වෙන්දේසි වැනි යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති ද ඉහළ නැංවී ය. යෝජිත අනෙකුත් ආර්ථික ප්‍රතිසංස්කරණවලින් විදේශ ආයෝජන සඳහා ඇති බාධක ද අවම කළේ ය. ශ්‍රම බලකාය සහ කාර්මික අංශය ශක්තිමත් කිරීම සඳහා ගත් ප්‍රතිපත්තිවලින් සේවා නියුක්තිය ඉහළ නංවා ඇත. ■

මූලාශ්‍ර - World Fact Book
Wikipedia විශ්වකෝෂය

<p>තූම් ප්‍රමාණය</p> <p>මුළු ප්‍රමාණය වර්ග කි.මී.</p> <p>ගොඩ බිම් ප්‍රමාණය වර්ග කි.මී.</p> <p>අභ්‍යන්තර ජලාශ වර්ග කි.මී.</p>	<p>8,515,770</p> <p>8,358,140</p> <p>157,630</p>
ජනගහනය (2021 ඇස්තමේන්තු)	213,445,417
ජනගහන වර්ධන වේගය (2021 ඇස්තමේන්තු)	0.65%
උපත් අනුපාතය (2022 ඇස්තමේන්තු) (ජනගහනය දහසකට)	13.96
මරණ අනුපාතය (2022 ඇස්තමේන්තු) (ජනගහනය දහසකට)	6.81
ප්‍රදරු මරණ අනුපාතය (2021 ඇස්තමේන්තු) (සජීවී උපත් දහසකට)	18.37
උපතේ දී ජීවිත අපේක්ෂාව (අවුරුදු) (2021 ඇස්තමේන්තු)	74.98
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (2019 ඇස්තමේන්තු)	ඒක්සන් ජනපද ඩොලර් බිලියන 1,877.9
මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ වර්ධන වේගය (2019 ඇස්තමේන්තු)	1.13%
ඒක පුද්ගල දළ දේශීය නිෂ්පාදිතය (2019 ඇස්තමේන්තු)	ඒක්සන් ජනපද ඩොලර් 6,796.84
දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ආංශික සංයුතිය (2017 ඇස්තමේන්තු)	
කෘෂිකර්මය	6.6%
කර්මාන්ත	20.7%
සේවා	72.7%
ශ්‍රම බලකාය (2017 ඇස්තමේන්තු)	මිලියන 86,621
සේවා විද්‍යුත්තිය (2019 ඇස්තමේන්තු)	11.93%
කුටුම්භ ආදායමේ ගිනි සංගුණකය (2018 ඇස්තමේන්තු)	53.9
අයවැය අතිරික්තය (+) හෝ හිඟය (-) (2017 ඇස්තමේන්තු) දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස	-1.1%
උද්ධමන අනුපාතය (2019 ඇස්තමේන්තු)	3.7%
ආනයන (2020 ඇස්තමේන්තු)	ඒක්සන් ජනපද ඩොලර් බිලියන 227.44
ආනයන භාණ්ඩ	පිරිපහදු කළ ඛනිජ තෙල්, වාහන කොටස්, බොරතෙල්, ඒකාබද්ධ පරපට, පළිබෝධනාශක
අපනයන (2020 ඇස්තමේන්තු)	ඒක්සන් ජනපද ඩොලර් බිලියන 239.18
අපනයන භාණ්ඩ	සෝයා බෝංචි, බොරතෙල්, යකඩ, ඉරිඟු, ලී පල්ප් නිෂ්පාදන
මුදල් ඒකකය	බ්‍රසීලියානු රියාල්

“සටහන” සඟරාවෙහි පළවන අදහස් ඒ ඒ ලේඛකයන් ගේ අදහස් මිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ අදහස් නොවිය හැකි ය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව නමට ලියන ලද මුදල් ඇණවුම්/වෙක්පත් මෙහි සඳහන් ලිපිනයට විවිමෙන් “සටහන” තැපෑලෙන් ගෙන්වා ගත හැකි ය.

පිටපතක මිල : රු. 20.00
වාර්ෂික දායකත්වය : රු. 320.00
(තැපැල් ගාස්තු ද ඇතුළත්ව)

අධ්‍යක්ෂ
සන්නිවේදන දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
තැ. පෙ. 590, කොළඹ

ලොව පුරා ව්‍යවහාර

මුදල් භාවිත කිරීමේ නව

ප්‍රවණතා: අනාථ්‍ය මුදල්

යොහාන් සමරතුංග
ජ්‍යෙෂ්ඨ සහකාර ලේකම්
ලේකම් දෙපාර්තමේන්තුව

මෙම ලිපිය මගින් ලොව පුරා ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කිරීමේ නව ප්‍රවණතා පිළිබඳ ව සාකච්ඡා කෙරෙන අතර ලෝකයේ ව්‍යවහාර මුදල් භාවිතය සම්බන්ධයෙන් ඇති අවබෝධය පිළිබඳ විමසා බලයි. 20 වන සියවස අග භාගයේ පටන් ඇරඹෙන්නා වූ, තෙවන කාර්මික විප්ලවය ලෙස ද හැඳින්වෙන ඩිජිටල් විප්ලවය මධ්‍යයේ, තාක්ෂණයේ නවීනතම වර්ධනයන් සමඟ ව්‍යවහාර මුදල් පිළිබඳ නිරන්තරයෙන් වෙනස් වෙමින් පවතින අවබෝධය සම්බන්ධයෙන් ඇති වූ විමසිලිමත් බව පරීක්ෂාවට ලක් කෙරෙමින් පවතියි. ජාත්‍යන්තර ව පිළිගත් දුලභ ව්‍යවහාර මුදල් සහ අනාථ්‍ය ව්‍යවහාර මුදල්වල විකාශය සම්බන්ධ ව යම් දැනුමක් ලබා දීමට මෙම ලිපියෙන් අදහස් කෙරේ. මෑත ඉතිහාසයේ බහුතරයකගේ අවධානය යොමු වී ඇති තර්කයන් ද්විත්වය වන දුලභ ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා පවතින ඉල්ලුම ඉහළ යමින් පවතියි යන්නට එදිරි ව දුලභ ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා පවතින ඉල්ලුම පහළ යමින් පවතියි පිළිබඳ ව මෙම ලිපියේ අවසාන කොටසේ දී සාකච්ඡාවට ලක් කෙරෙනු ඇත.

හැඳින්වීම

මිලේනියල් යනුවෙන් හැඳින්වෙන Y පරම්පරාව, X පරම්පරා සහ බේබි බුම්බර්ස් යන මින් පෙර පැවති පරම්පරා ඉක්මවා යමින් 1990 දශකය මධ්‍යයේ සිට ඉපදුණු Z පරම්පරාව (ජෙන් Z) යනුවෙන් හැඳින්වෙන නව පරම්පරාව පවතියි (හොරොවිට්ස්, 2012). මෙම ජෙන් Z පරම්පරාව යම් යම් දේවල් ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගන්නා ආකාරය සහ ඔවුන්ගේ චින්තන රටාව සැලකිය යුතු ආකාරයෙන් වෙනස් වී ඇත. අන්තර්ජාලය සහ සුහුරු ජංගම දුරකථන ලාභදායී නො වූවත්, ජෙන් Z පරම්පරාව පහසුවෙන් පිවිසිය හැකි පරිසරයක් තුළ ජීවත් වී ඇත. මෙමගින් මීට දශක කිහිපයකට පෙර සිතා ගත නො හැකි වූ විද්‍යුත් තැපෑල, මංගත සංගීතය, අන්තර්ජාල රූපවාහිනිය, මංගත විවිද්‍යෝ විකාශය වැනි නව සේවා සමස්තයක් කරා ජෙන් Z පරම්පරාව සමීප වී ඇත. මිනිසුන් සමඟ සබඳතා පැවැත්වීමේ පැරණි ක්‍රම විශේෂයෙන් ම ආර්ථික ගනුදෙනු ඉතාමත්

ම වේගයෙන් පරිණාමය වෙමින් පවතියි. සියවසකට පමණ පෙර පැවති රත්‍රන් ප්‍රමිතීන් පිළිබඳ ව පැවති අදහස ද එම කාලයේ ව්‍යවහාර මුදල් භාවිතයට බලපෑම් එල්ල කොට ඇත. එහෙත් එ වැනි භාවිතයන් නව පරම්පරාවට විස්මය ජනිත කරනු ඇත්තේ ආර්ථික ගනුදෙනු සඳහා ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කිරීමට පවතින නවීන ක්‍රමවේද නිසාවෙනි.

මෙම රත්‍රන් ප්‍රමිති යටතේ 1880 සිට 1914 දක්වා වකවානුවේ දී සෑම රටක් ම මුදල් තොග රන් සහ රිදී සංචිතවලින් පවත්වා ගත් අතර කඩදාසි මුදල් තොගයේ වටිනාකම එම රන් හෝ රිදී සංචිතවල වටිනාකමට පිටුබලයක් විය. එවකට සංචිත ලෙස පවත්වා ගෙන ගිය රන් හෝ රිදී සංචිතවල වටිනාකමට සරිලන ලෙස රටක සංසරණය වන දේශීය මුදල් ප්‍රමාණය තීරණය කිරීමේ ක්‍රමය ව්‍යවහාර මුදල් මණ්ඩල පද්ධතිය ලෙස හැඳින්වී ය. මෙම සීමා කිරීම් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම් ප්‍රවාහයට බාධාවක් වීම නිසා ආර්ථික ක්‍රියාකාරකම්

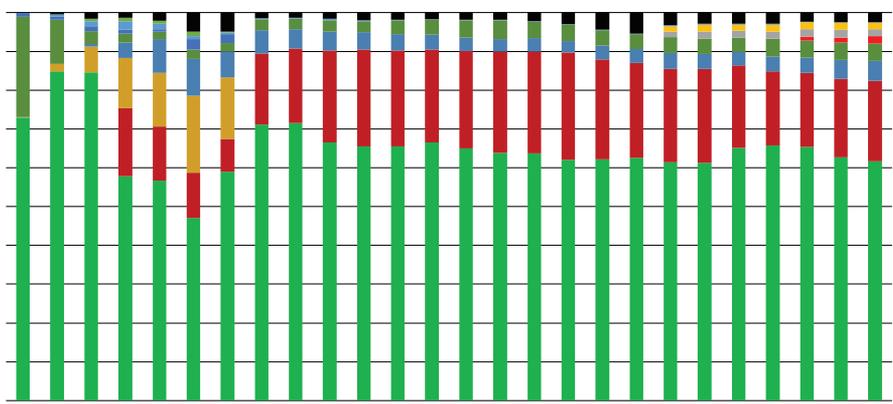
සීමිත වීමට හේතු විය. මෙම ක්‍රමය යටතේ රටකට වෙළෙඳ හිඟයක් ඇත්නම් එය මුදල් තොගය අඩු වීමට හේතු වනු ඇති අතර, රටකට වෙළෙඳ අතිරික්තයක් ඇත්නම් එය මුදල් තොගයේ ඉහළ යෑමට හේතු වනු ඇත. මුදල් තොග අඩු වීම හේතුවෙන් එ රටේ පාරිභෝගිකයන් සඳහා පවතින සම්පත් වඩා අඩු වීම නිසා ආර්ථික කටයුතු කප්පාදු වනු ඇත.

පසු කාලීන ව, සෑම රටක ම ව්‍යවහාර මුදල්වල අගය රන් හෝ රිදී සංචිත මත රඳා නො සිට, එකිනෙකා සමඟ හුවමාරු කිරීමට පූර්ව වශයෙන් නිගමනය කෙරෙන ස්ථාවර හුවමාරු අනුපාතික ක්‍රමයකට රත්‍රන් ප්‍රමිතිය පරිවර්තනය කෙරිණි. කෙසේ වෙතත් 1971 වන විට රත්‍රන් ප්‍රමිතිය සම්පූර්ණයෙන් ම අත් හැරීමට සිදු වූයේ ඇමරිකා එක්සත් ජනපදයේ එවකට ජනාධිපති ව සිටි රිචඩ් නික්සන් විසින් එක්සත් ජනපද ඩොලරය රත්‍රන් හෝ අනෙකුත් සංචිත වත්කම්වලට පරිවර්තනය කිරීමේ හැකියාව අත් හැර දැමීමට සහ කිසියම් රටක ඇති එක්සත් ජනපද ඩොලර් රත්රන්වලට හුවමාරු කිරීමට නො හැකි බව නිවේදනය කිරීමෙන් පසුවයි. රත්‍රන්වලට පරිවර්තනය කිරීමේ හැකියාව අහෝසි කිරීමෙන් පසු බොහෝ රටවල් ජාත්‍යන්තර වෙළෙඳාම් කටයුතු සඳහා ඔවුන්ගේ ස්වකීය ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කළ අතර එක්සත් ජනපද ඩොලරය අතරමැදි ව්‍යවහාර

මුදල විය. එ මගින් එක්සත් ජනපද ඩොලරයේ ජනප්‍රියත්වය වේගයෙන් ඉහළ නැංවුණු අතර, එතැන් පටන් අද දක්වා ම එක්සත් ජනපද ඩොලරය වඩාත් ප්‍රියත්වයක් දක්වන ජාත්‍යන්තර සංචිත ව්‍යවහාර මුදල ලෙස භාවිත කෙරෙමින් පවතියි.

එ බැවින්, බොහෝ රටවල් විසින් වැඩි වශයෙන් එක්සත් ජනපද ඩොලරවලින් තම ජාත්‍යන්තර සංචිත තොග පවත්වා ගෙන යයි. ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල විසින් ප්‍රකාශයට පත් කරන ලද නිල විදේශ විනිමය සංචිත සංයුතියේ (Composition of Foreign Exchange Reserves - COFER) දත්ත ගබඩාවේ ව්‍යවහාර මුදල් සංයුතියට අනුව, පහත 1 රූපයෙන් දැක්වෙන පරිදි, 2019 හි පළමුවන කාර්තුව අවසානයේ දී එක්සත් ජනපද ඩොලරවලින් පවත්වා ගෙන යන ජාත්‍යන්තර සංචිත ප්‍රමාණය මුල් සංචිතවලින් සියයට 62ක් පමණ වේ. (ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල, 2019). එක්සත් ජනපද ඩොලරයට පෙර භාවිත කළ සංචිත ව්‍යවහාර මුදල වසර 105ක් දක්වා, එ නම්, 1815 සිට 1920 දක්වා අණසක පැතිරු බ්‍රිතාන්‍ය ස්ටර්ලින් පවුම වූ අතර, එම ස්ටර්ලින් පවුමට පෙර පැවතියේ වසර 95ක කාලයක්, එ නම්, 1720 සිට 1815 දක්වා පැවති ප්‍රංශ ෆ්‍රැන්ක් ය.

1 රූපය: නිල විදේශ විනිමය සංචිත සංයුතිය (1965 - 2018)

- වෙනත් ව්‍යවහාර මුදල්
- බම්බි ගිල්බර්
- ස්විස් ෆ්‍රැන්ක්
- ඕස්ට්‍රේලියානු ඩොලර්
- කැනේඩියානු ඩොලර්
- චීන රෙන්මින්බි
- ප්‍රංශ ෆ්‍රැන්ක්
- ස්ටර්ලිං පවුම්
- ජපන් යෙන්
- ඩොයිෂ් මාර්ක්
- යුරෝ (1999-ECU තෙක්)
- එක්සත් ජනපද ඩොලර්

මූලාශ්‍රය: www.data.imf.org

මුදලේ කාර්යයන්

මෙම සංසිද්ධියේ දී ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රවණතාවල ප්‍රධාන සාධක ලෙස මුදලේ කාර්යයන් හඳුනා ගැනීම වැදගත් වේ. ප්‍රධාන වශයෙන් මුදලේ කාර්යයන් ක්‍රිත්වයකි. පළමු ව, භාණ්ඩ සහ සේවාවල අගය මැනීමේ ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස මුදල් භාවිත කෙරේ. දෙවනුව, හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස මුදල් භාවිත කෙරේ. තෙවනුව අනාගතයේ දී ගෙවීම් සිදු කිරීම සඳහා යොදා ගත හැකි වටිනාකමේ සන්තිධියක් ලෙස ද මුදල් භාවිත කළ හැකි ය. නිදසුනක් ලෙස, ඔබට හෙට උදෑසන රූපියල් 60ක් මිලැති පාන් ගෙඩියක් ගැනීමට අවශ්‍ය නම් ඔබට අද දින ඔබ අතැති ව්‍යවහාර නෝට්ටු සහ කාසි හෙට දින උදෑසන බේකරියට එම මිල ගෙවීම සඳහා භාවිත කළ හැකි ය.

භාණ්ඩ මුදල් සහ ආඥාපිති මුදල්

මුදලේ සාම්ප්‍රදායික නිර්වචනය අනුව හුවමාරු මාධ්‍යයක් සහ ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස ක්‍රියා කරන ඕනෑම භාණ්ඩයක් මුදල් ලෙස නිශ්චය කළ හැක. එ බැවින් සියවස් කිහිපයකට පෙර, හුවමාරු ක්‍රමය යටතේ ගවයා, අශ්වයා, එළුවා, උයරා, කරවල, ධාන්‍ය, ගල්, කවඩි, සිප්පි කටු, පදම් කළ සත්ත්ව සම්, ලෝහ සහ අනෙකුත් දෑ මුදල් ලෙස සැලකිණි. එ වැනි මුදල්වලට ආවේණික වූ අගයක් පැවතුණත් මුදල් ලෙස භාවිත කළ එ වැනි භාණ්ඩවලට පැවරුණු නිශ්චිත අගයක් දිගු කාලයක් සඳහා නො තිබුණු බව අවබෝධ කර ගැනීම ද වැදගත් වේ. කෙ සේ වෙනත්, පසු කාලීන ව රන් හෝ රිදී වැනි අගනා ලෝහවලින් සකස් කළ මුදල්වල භාවිතයත් සමඟ, ඊට අදාළ සම්මත අගයක් පවරා තිබිණි. එ හෙයින්, එ වැනි ලෝහ වර්ගවල විශාල නිධි සොයා ගැනීම මත කාසි සැපයුම රඳා පැවතීම නිසා එ වැනි මුදල්වලට ආවේණික වූ අගය හෝ ලෝහ අගය, කාසියේ මුහුණත මුද්‍රණය කොට ඇති අගයෙන් වෙනස් විය.

පසු ගිය දශක කිහිපයේ දී මුදලේ නිර්වචනය පරිණාමය වී ඇත. මහ බැංකුව විසින් ව්‍යවහාර මුදල් නෝට්ටු සහ කාසි වඩාත් ද්‍රවශීල වත්කම ලෙස සලකනු ලබන අතර, කාලීන සහ ඉතුරුම් තැන්පතු, ව්‍යවහාර මුදල් නෝට්ටු සහ කාසි වෙත තිබෙන වඩාත් සමීප ආදේශක ලෙස සලකනු ලැබේ. වර්තමානයේ දී, මහ බැංකු මෙම නිර්වචනය තවදුරටත් පුළුල් කිරීම සඳහා බැංකු නො වන මූල්‍ය අතරමැදිකරුවන්ට එරෙහි ව ඇති මූල්‍ය හිමිකම් ද මුදල් සැපයුම තුළට ඇතුළත් කර ගැනීමට බලාපොරොත්තු වේ.

කෙ සේ වෙනත්, ලෝක ආර්ථිකය තුළ වෙළෙඳ කටයුතු වර්ධනය කිරීමට අත්‍යවශ්‍ය වූ සමරූපතාව, සමජාතිත්වය, සම්මත ප්‍රමාණ සහ බර, කල් පවත්නා බව, ගබඩා කළ හැකි බව, එහා මෙහා ගෙන යා හැකි බව, අගයේ ස්ථාවරත්වය සහ බෙදා වෙන් කළ හැකි බව වැනි බොහෝ විශේෂාංග භාණ්ඩ මුදල්වල හිඟ විය. එ බැවින්, ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා පවතින ඉල්ලුම අනුව ඉහත සඳහන් කරන ලද සියලුම විශේෂාංගවලින් සමන්විත වූ ආඥාපිති මුදල් (රියට්) හඳුන්වා දීමට මුදල් බලධාරීන්ට සිදු විය. 'රියට්' යන ලතින් වචනයෙන් අදහස් වන්නේ 'එය එසේ වීමට ඉඩ දෙන්න' යන්නයි. වටිනා ලෝහවලින් සාදනු ලැබූ කාසිවලට මෙන් ආවේණික වූ අගයක් දැඩි මුදල් ලෙස ද හැඳින්වෙන ආඥාපිති ව්‍යවහාර මුදල්වලට නො තිබේ. වර්තමානයේ දී සියලු ම රටවල් පාහේ මුදල් ලෙස භාවිත කිරීමට ආඥාපිති මුදල් නිකුත් කරන අතර, ප්‍රධාන වශයෙන් කඩදාසිවලින් එ නම්, බොහෝ විට විශේෂ කපු පල්පයකින් මෙම මුදල් සාදනු ලැබේ. චීනය විසින් 10 වන සියවසේ දී පමණ සොන්ග් පෙළපත යටතේ පළමු කඩදාසි ව්‍යවහාර මුදල් නිකුත් කර ඇති බවට වාර්තා වේ.

ආඥාපිති මුදල්වලට ආවේණික වූ අගයක් නො තිබීම ද මුදලේ මධ්‍යස්ථභාවය පිළිබඳ අදහසක් ඇති කරයි. මුදලේ මධ්‍යස්ථභාවය යනුවෙන් අදහස් වන්නේ භෞතික මුදල් හෝ දැඩි මුදල් මගින් ඕනෑම භාණ්ඩයක හෝ සේවාවක ඉල්ලුම එම භාණ්ඩය හෝ සේවාව මිලට ගැනීම සඳහා භාවිත කරන ක්‍රමවේදය මත රඳා නො පවතින නිසා, සේවා නියුක්තිය, මූර්ත දළ දේශීය නිෂ්පාදනය හෝ මූර්ත පරිභෝජනය වැනි මූර්ත විචල්‍යයන් මත කිසිදු බලපෑමක් ඇති නො වන බවයි.

එ බැවින්, 10 වන සියවසේ පටන් ආඥාපිති මුදල්වල ප්‍රමුඛත්වය සලකුණු කරමින් ගිණුම් ඒකකයක්, හුවමාරු මාධ්‍යයක් සහ වටිනාකමේ සන්තිධියක් ලෙස එහි කාර්යයන් ඉටු කරමින්, මේ දක්වා විකාශය වෙමින් පවතියි. ආඥාපිති මුදල් ලොව සියලු රටවල ස්වෛරීයත්වය හෝ එහි අධිකාරීත්වය විසින් නිකුත් කරනු ලබන වලංගු මුදල් ලෙස භාවිත කරයි. කෙ සේ වෙනත්, වර්තමානයේ දී ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් හෝ අතරා ව්‍යවහාර මුදල්වල (Virtual Currency) උද්ගමනයත් සමඟ ආඥාපිති ව්‍යවහාර මුදල් භාවිතය අභියෝගයට ලක් වෙමින් පවතියි.

ව්‍යවහාර මුදලේ විද්‍යුත් හුවමාරු ක්‍රමයේ ඉස්මතු වීම

ආරම්භයේ දී හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස ආඥාප්ති මුදල් අභියෝගයට ලක් වූයේ විද්‍යුත් හුවමාරු ක්‍රමය හඳුන්වා දීමත් සමගයි. 1980 දශකයේ ක්ෂණික ගෙවීම් සිදු කළ හැකි විද්‍යුත් ගෙවීම් ජාල මගින් මූල්‍ය වත්කම් හෝ වෙළෙඳ භාණ්ඩ සඳහා පරිගණකය හරහා සිදු කරන ගනුදෙනු වෙනුවෙන් එක් ගිණුමකින් තවත් ගිණුමකට මුදල් හුවමාරු කිරීමෙන් ගනුදෙනු කිරීමේ පිරිවැය එ නම්, ගත වන කාලය සහ යොදා ගන්නා සම්පත් ප්‍රමාණය අවම කිරීමට හැකි විය (ටොබින් 1985). කෙ සේ වෙනත්, ඉහළ යන ආර්ථික කටයුතු සහ තාක්ෂණික නව සොයා ගැනීම්වල සංවර්ධනය සමඟ දෘඪ මුදල් තවමත් ප්‍රගතියක් අත් කර ගනිමින් සිටියි. එහෙත්, 21 වන සියවසේ ආරම්භයේ සිට තර්ථ ගනුදෙනු සඳහා ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කිරීම ඉස්මතු වීමත් සමඟ ආඥාප්ති ව්‍යවහාර මුදල් එ නම්, ව්‍යවහාර මුදල් නෝට්ටු සහ කාසි අභියෝගයට ලක් විය. 2017 දී යුරෝපීය මහ බැංකුව විසින් සිදු කරන ලද සමීක්ෂණයේ දී එක් ගැටලුවක් සඳහා ලබා දුන්

ප්‍රතිචාරයෙන් පහත 2 රූපයේ පෙන්වා දී ඇති පරිදි, යුරෝපීය සංගමයේ රටවල් 19න් 15ක් තුළ 45%කට වඩා අඩු ජනතාවක් දෘඪ මුදල්වලින් ගනුදෙනු සිදු කිරීමට ප්‍රියත්වයක් දක්වන බව පෙන්නුම් කරයි. වෙනත් ආකාරයකින් පවසන්නේ නම්, 55%කට වැඩි ජනතාවක් දෘඪ මුදල්වලට වඩා වෙනත් ක්‍රමවලින් ගෙවීම් සිදු කිරීමට ප්‍රියත්වයක් දක්වති. මේ ආකාරයේ දෘඪ මුදල් භාවිත කිරීමේ පුරුදුවල වෙනස්වීම් බිලොක්චේන් තාක්ෂණයේ සංවර්ධනයත් සමඟ ඉතා වේගවත් වී ඇත.

බිලොක්චේන් තාක්ෂණය යනු කුමක් ද?

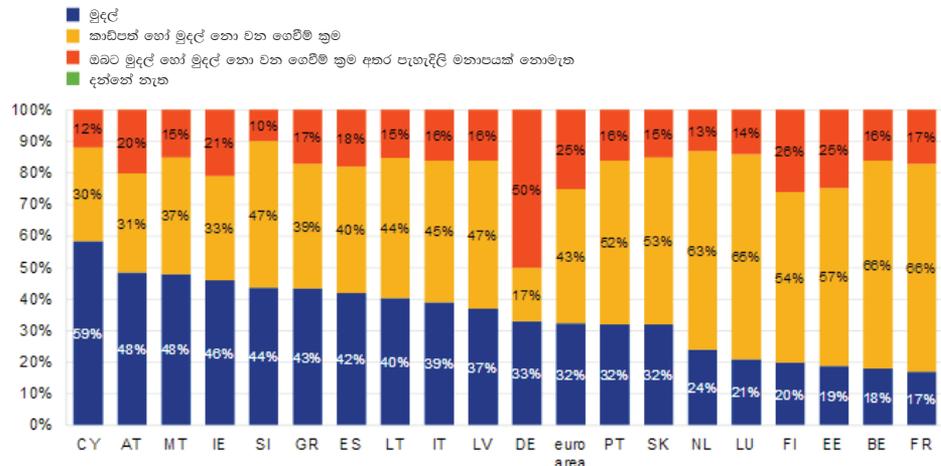
පුළුල් අර්ථයකින් විග්‍රහ කරන විට බිලොක්චේන් තාක්ෂණය යනු සෑම විට ම ආයතන ගණනාවක් ඔස්සේ සම්බන්ධ කර ඇති දත්ත ගබඩා ජාලයක් වන අතර එම ජාලය තුළ ඇති දත්තවලට එක් හිමිකරුවෙකු හෝ පාලකයකු නොමැත. මෙම ජාලය ව්‍යාප්ත ලෙජර තාක්ෂණයක් (Distributed Ledger Technology - DLT) යොදා ගනී. ඒ අනුව, ඕනෑම අයකුට දත්ත ගබඩාවලට දත්ත එක් කළ හැකි නමුත්, ජාලයෙහි සහභාගීකරුවන් සියලු දෙනාගේ

2 රූපය: යුරෝපීය මහ බැංකුව විසින් පවත්වන ලද සමීක්ෂණ ප්‍රතිඵලවලින් එකක්

රට අනුව පාරිභෝගිකයින් කැමැති ගෙවීම් උපකරණය

ප්‍රශ්නය: සාප්පුවක දී ඔබට විවිධ ගෙවීම් ක්‍රම සඳහා අවස්ථා ලබා දී ඇතැයි උපකල්පනය කළහොත්, ඔබ කැමති ගෙවීම් ක්‍රමය කුමක්ද? (%)

(ප්‍රතිශතය: යුරෝ ප්‍රදේශයේ ප්‍රතිචාර දැක්වූවන් 42,957ක් මත පදනම් ව)

මූලාශ්‍ර: ECB, Deutsche Bundesbank සහ Nederlandsche බැංකුව
 සටහන: 2014 ජ්‍යෙෂ්ඨ සමීක්ෂණයේ අසන ලද ප්‍රශ්නය 'සාප්පු යාමේ දී විවිධ ගෙවීම් විකල්ප අතර තේරීමක් ඔබට ඇතැයි සිතමු. ඔබේ මිල දී ගැනීම සඳහා ඔබ ගෙවීම සිදු කරන්නේ කෙ සේ ද?' වූ අතර පිළිතුරු වූයේ: 'මුදල් පමණි', 'ප්‍රධාන වශයෙන් මුදල් රහිත ගෙවීම් ක්‍රම', සහ 'මුදල් හෝ මුදල් රහිත ගෙවීම් ක්‍රමයක් සමඟ, සාප්පු සවාරි තත්ත්වය අනුව' යන කාණ්ඩ ය. අවසාන කාණ්ඩය 'ඔබට මුදල් හෝ මුදල් නො වන ගෙවීම් ක්‍රම අතර පැහැදිලි මනාපයක් නැත' යන්නට වෙන් කර ඇත.

ම එකඟතාවකින් තොර ව ඓතිහාසික දත්ත වෙනස් කළ නො හැකි ය. එ බැවින්, සාම්ප්‍රදායික ජාලයක් භාවිත කරමින් ගනුදෙනු ක්‍රියාත්මක කිරීමේ දී විශ්වසනීය තෙවන පාර්ශ්වයක් පත් කර ගැනීමක් මෙහි දී සිදු නො වේ. බ්ලොක්චේන් ක්‍රමවේදය මගින් භාවිත කරනු ලබන යාන්ත්‍රණයට එදිරි ව සාම්ප්‍රදායික නිෂ්කාශණ නිවසක් භාවිත කිරීමේ ක්‍රමවේදය පහත 3 රූපයෙන් නිරූපණය කරයි. බ්ලොක්චේන් ක්‍රමවේදය මගින් නිශ්චිත ගණිතමය ඇල්ගොරිතමයක් සහිත දත්ත ව්‍යුහයන් භාවිත කරමින් සම්පාදිත ගනුදෙනු සංකේතනය කිරීමට සංකේතන යෙදුම් ක්‍රමලේඛනය (Cryptography) නමැති යාන්ත්‍රණයක් භාවිත කරයි.

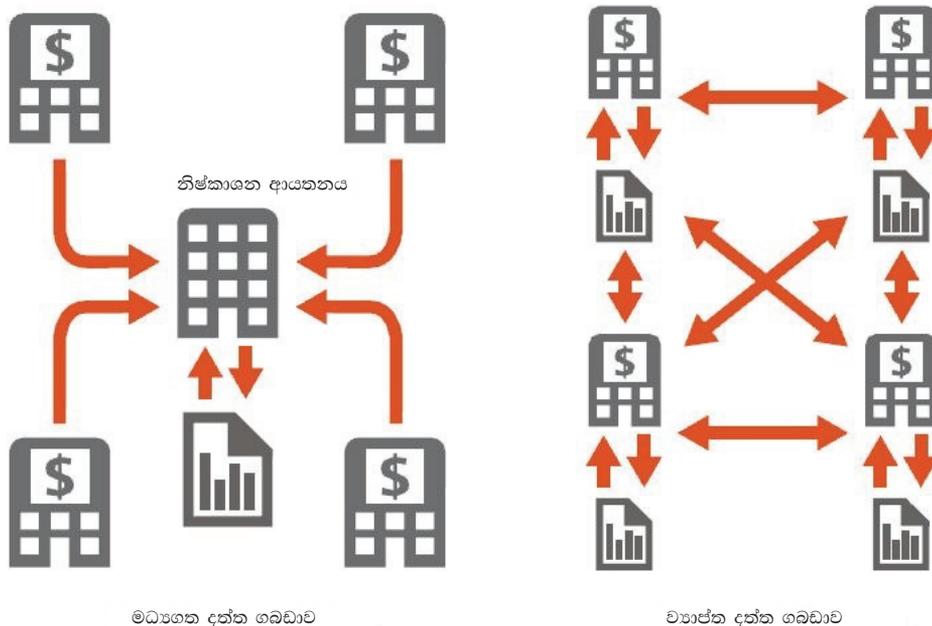
අතථ්‍ය මුදල් යනු මොනවාද?

මහ බැංකුවක් හෝ රාජ්‍ය අධිකාරීත්වයක් විසින් නිකුත් නො කරන හෝ සහතික නො කරන ලද, අනිවාර්යයෙන් ම නෛතික ව පිහිටුවන ලද ව්‍යවහාර මුදලකට සම්බන්ධ නො වන සහ ව්‍යවහාර මුදලේ හෝ මුදල්වල නෛතික තත්ත්වයක් සතු නො වන, එහෙත් ස්වභාවික හෝ නෛතික පුද්ගලයන් විසින් හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස පිළිගනු ලබන සහ විද්‍යුත්

ක්‍රම මගින් හුවමාරු කළ හැකි, තැන්පත් කළ හැකි සහ වෙළෙඳාම් කළ හැකි, ඩිජිටල් ක්‍රමයට නියෝජනය කරන අගයක් 'අතථ්‍ය මුදල්' යන්නෙන් අදහස් වේ (ටජානි සහ පව්ලෝවා, 2018 මැයි 30). මෙය මුදල් විශුද්ධිකරණය හෝ ක්‍රස්තවාදීන්ට මුදල් සැපයීමේ අරමුණ සඳහා මූල්‍ය පද්ධතිය භාවිත කිරීම වැළැක්වීම සම්බන්ධයෙන් 2015/849 (EU) විධි නියෝගයට නව සංශෝධනයක් ලෙස 2018/843 (EU) විධි නියෝගය වශයෙන් 2018.05.30 දින යුරෝපීය පාර්ලිමේන්තුව සහ එම සභාව විසින් මෙය නිකුත් කරන ලදී. මෙම නව විධි නියෝගය පස්වන ප්‍රතිමුදල් විශුද්ධිකරණය වැළැක්වීමේ විධි නියෝගය (AMLD5) ලෙස ද හැඳින්වේ (හුබන් සහ ස්නර්ස්, ජූලි 2018). ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදයේ ෆෙඩරල් බදු අරමුණු සඳහා, අතථ්‍ය මුදල් දේපළ ලෙස සලකනු ලබයි. දේපළ ගනුදෙනු සඳහා අදාළ වන සාමාන්‍ය බදු මූලධර්ම අතථ්‍ය මුදල් භාවිත කරමින් සිදු කරන ගනුදෙනුවලට අදාළ වේ (ඇකුවි, මාර්තු 2014). තව ද, අතථ්‍ය මුදල් යනු සංකේතන යෙදුම් ක්‍රමලේඛන යාන්ත්‍රණයකින් නිර්මාණය කරන ලද විවිධ ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් වර්ගවල වඩා විශාල උපකුලකයක් වේ.

3 රූපය: වර්තමාන නිෂ්කාශණ පද්ධතියට එදිරි ව ව්‍යාප්ත ලෙජර තාක්ෂණ පද්ධතිය

ව්‍යාප්ත දත්ත ගබඩාවක් සහිත බ්ලොක්චේන්, මූල්‍ය ආයතන අතර තෙවන පාර්ශ්වයන්ගේ අවශ්‍යතාව ඉටු කිරීමේ කෙ සේ ද?

මූලාශ්‍රය: Bech, M., & Garratt, R. (September 2017). Central bank cryptocurrencies. *BIS Quarterly Review*, 55-70.

අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් (Cryptocurrency) යනු මොනවා ද?

අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් යනු සංකේතන යෙදුම් ක්‍රමලේඛන නැමැති යාන්ත්‍රණයෙන් අතුරු ආරක්ෂාව සඳහා භාවිත කරන ඩිජිටල් හෝ අතථ්‍ය ව්‍යවහාර මුදලකි. පසු ගිය දශකය තුළ දී වර්ධන වේගයක් අත් කර ගත් 'බිට්කොයින් - (BTC)' ලෙස හැඳින්වෙන අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල්, සතෝෂි නකාමොටෝ නම් ආරුඪ නාමය යටතේ තනි පුද්ගලයකු හෝ කණ්ඩායමක් විසින් 2009 දී හඳුන්වා දෙන ලදී. සතෝෂි නකාමොටෝ විසින් 2008 දී 'බිට්කොයින්: සම - සම (Peer to Peer) විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතියක්' යන ලිපිය ප්‍රකාශයට පත් කිරීම බිට්කොයින්හි ආරම්භයට රුකුළක් විය. දැන් ඔබට බිට්කොයින් බ්ලොක්චේන් මත ගනුදෙනු පැවැත්වීමේ ක්‍රමවේදය පිළිබඳ සොයා බැලීමට අවශ්‍ය වනු ඇත.

බිට්කොයින් බ්ලොක්චේන් භාවිත කරමින් ගනුදෙනු සිදු කිරීමේ ක්‍රමවේදය නිදසුනක් මගින් විස්තරාත්මක ව දැන ගනිමු. ඇතාට ජෙෆ් වෙත බිට්කොයින් 100ක් යැවීමට අවශ්‍ය යැ යි සිතන්න, එ විට පළමුවෙන් ම ඇයගේ පෞද්ගලික සුවකය (ඇය පමණක් දන්නා) භාවිත කරමින් මෙම ගනුදෙනුව සඳහා ඇයට ඩිජිටල් අත්සනක් තැබීමට සිදු වේ. පසු ව බිට්කොයින් ජාලයේ ජෙෆ්ගේ ලිපිනය වන, ජෙෆ්ගේ පොදු සුවකයට එම ගනුදෙනුව යොමු කිරීමට ඇයට සිදු වනු ඇත. ඉන් පසු, මෙම ගනුදෙනුව බිට්කොයින් ජාලය තුළ පුරුක් මගින් සත්‍යාපනය කිරීමට 'ගනුදෙනු කාණ්ඩයක්' තුළට එක් කරනු ඇත. මෙහි දී ඇතාගේ පොදු සුවකය භාවිත කර ඇගේ අත්සන සත්‍යාපනය කෙරෙනු ඇත. ඇතාගේ අත්සන වලංගු වන්නේ නම්, ජාලය මගින් ගනුදෙනුව සකස් කර, කාණ්ඩය දාමයට එක් කර, ඇතාගෙන් ජෙෆ් වෙත බිට්කොයින් 100ක් මාරු කරනු ඇත (හුබන් සහ ස්නියර්ස්, ජූලි 2018). සරල ව එම ගනුදෙනුවේ සෑම පියවරක් ම විද්‍යුත් වාර්තාවක් වශයෙන් සටහන් කරනු ඇත. කෙ සේ වෙනත්, ජාලය තුළට ගොඩ නගා ඇති ක්‍රියාකාරිත්වය මත පදනම් ව ගනුදෙනු කිරීමේ ක්‍රමවේදය වෙනස් වනු ඇත.

බිට්කොයින් නිකුත් කිරීමෙන් පසු අනෙකුත් වර්ගවල අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් සිය ගණනක් හඳුන්වා දී ඇති අතර ලෝකයේ ඩිජිටල් වෙළෙඳපොළවල ඒවා වෙළෙඳාම් වන්නට පටන් ගෙන ඇත. එදරියම් (ETH), රිපල් (XRP), ලයිට්කොයින් (LTC), ඩෑෂ් (DASH) සහ මොනෙරෝ (XMR) යනු අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල්

සමහරක නම් කිහිපයකි. ඒවා අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් ලෙස හැඳින්වූව ද, මෙතෙක් ඒවා කිසිදු ස්වාධිපත්‍යයක් විසින් වලංගු මුදලක් ලෙස සලකනු නො ලැබේ.

ස්වෛරීත්ව බලධාරීන් විසින් නිකුත් කරනු ලබන ආඥප්ති මුදල්වලින් බොහොමයක් භාවිත කරමින් හෝ අන්තර්ජාලය ඔස්සේ සිදු කරනු ලබන ගෙවීම් මගින් අන්තර්ජාලයේ පවතින අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් හුවමාරු මධ්‍යස්ථාන තුළ මෙම අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් අධික වශයෙන් ගනුදෙනු සිදු කරයි. එම අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල්වල වෙළෙඳපොළ ප්‍රාග්ධනීකරණය එක්සත් ජනපද ඩොලර් බිලියන 100කට අධික අගයක් වේ. බිනන්ස්, කොයින්බේස්, බිට්ට්‍රේක්ස්, ක්‍රැකන් සහ කුකොයින් යනාදිය අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් හුවමාරු මධ්‍යස්ථාන කිහිපයකි. තව ද, අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල්වලට සම්බන්ධ ගනුදෙනු සඳහා බැංකුකරණය (ඩිජිටල් පසුම්බිය) සහ ණයපත් සේවා සැපයීම වැනි පහසුකම් සැලසීමට කැමැත්තක් දක්වන සේවා සපයන්නන් බොහොමයක් අන්තර්ජාලයේ ගොඩ නැගෙමින් පවතී.

අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් පිළිබඳ මිථ්‍යා මත

ඉහත විස්තර කළ පරිදි මේ සියලු අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වර්ග වෙළෙඳ භාණ්ඩයක් ලෙස වෙළෙඳාම් කෙරෙමින් පවතියි. එම නිසා වර්තමාන කාලයේ දී හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස කිසිදු ස්වාධිපත්‍යයක් හෝ නිකුත් කිරීමේ බලධාරියෙකු විසින් අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් පිළිගැනීම සැක සහිත වේ. එ බැවින් අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වලංගු මුදල් ලෙස සැලකිය නො හැකි අතර, එ වැනි අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් ඇතුළත් වන මෙම පද්ධතිවල හට ගන්නා කඩා වැටීමකින් ඒවායේ තැන්පත් කොට ඇති මුදල් වටිනාකම විශාල වශයෙන් අහිමි වීමට හේතු විය හැකි ය.

ස්ටේබල්කොයින් (Stablecoin) යනු කුමක් ද?

ස්ටේබල්කොයින් යනු අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වර්ගයන්හි අගයේ සිදු වන උච්චාවචන අවම කිරීමට එක්සත් ජනපද ඩොලර්, යුරෝ, යෙන් වැනි සත්‍ය ආඥප්ති මුදල්වලින් සහාය ලබා දෙන තවත් එක් අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වර්ගයක් වේ. එය ක්‍රිප්ටො ස්ටේබල්කොයින් ලෙස ද හැඳින්වේ. ස්ටේබල්කොයින් එකක් සත්‍ය ආඥප්ති මුදල් වර්ගයකට එකට එකක් වශයෙන් නිදහස් කිරීම ස්ටේබල්කොයින් එකක් මගින් සහතික කෙරේ. මුල් කාලයේ නිකුත් වූ අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වර්ගවල

වටිනාකමේ ඉතා ඉහළ උච්චාවචන හේතුවෙන් ඊට විකල්පයක් ලෙස ස්ටේබල්කොයින් හඳුන්වා දෙන ලදී. ටෙනර් (USDT), යූ එස් ඩී කොයින් (USDC), ටී යූ එස් ඩී (TUSD), ජෙම්නි ඩොලර් (GUSD), බීට් ඩී එන් වයි (BITCNY), කැනේඩියන් ස්ටේබල්කොයින් (CADT) යනාදී වශයෙන් ස්ටේබල්කොයින් වර්ගවල ප්‍රභේද කිහිපයක් වෙළෙඳපොළේ දක්නට ඇත. ඇතැම් ස්ටේබල්කොයින් වර්ගවලට එක්සත් ජනපද ඩොලරය, කැනේඩියානු ඩොලරය, චීන යූවාන් යනාදී මුදල්වලින් පිටුබලයක් ලබා ගෙන ඇත (ලේට්, 2019). ඒවා අතරින් බොහොමයක් ආඥාපති මුදල් ඇපකර ගත් ස්ටේබල්කොයින් හෝ අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් ඇපකර ගත් ස්ටේබල්කොයින් වුව ද, ඇතැම් ඒවා ඇපකර නො ගත් ස්ටේබල්කොයින් වේ.

ආඥාපති මුදල් වර්ගවලින් ලද පිටුබලය ස්ටේබල්කොයින් වර්ගවලට හුවමාරු මාධ්‍යයක් ලෙස පහසුවෙන් ම ස්ථාපනය කළ හැකි අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වර්ගවල ඉහළ මිල උච්චාවචන අවම කළ හැකි නිසා, මෙම ස්ටේබල්කොයින් වෙළෙඳපොළ තුළ ස්ථායීකාරක ලෙස ක්‍රියා කරයි.

අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් වත්කම් (Crypto Assets)

මූලාරම්භයේ දී, අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් වත්කම් නිර්මාණය වූයේ විශ්වසනීය තෙවන පාර්ශ්වයක අතරමැදිකරණයකින් තොර ව වටිනාකම් හුවමාරු කිරීම සඳහා පහසුකම් සැලසීමටයි (නකාමොටෝ, 2008). එ බැවින් අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් වත්කමක් යනු ප්‍රාථමික ව සංකේතන යෙදුම් ක්‍රමලේඛනය සහ ව්‍යාප්ත ලෙජර තාක්ෂණය හෝ එ වැනි තාක්ෂණයක් මත පදනම් වූ සහ ඒවායේ ප්‍රත්‍යක්ෂ වූ හෝ ආවේණික අගයෙන් කොටසක් ලෙස වටිනාකම තක්සේරු කළ හැකි පෞද්ගලික වත්කම් වර්ගයකි (බෝර්ඩ්, 2018). අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් වත්කම් සඳහා කිසිදු රජයකින් හෝ වෙනත් අධිකාරී බලයකින් පිටුබලය නො ලැබෙන අතර, ඒවා කිසිදු අධිකරණ බලයකින් වලංගු මුදලක් ලෙස පිළිගනු නො ලැබේ. කෙ සේ වෙනත්, අනෙකුත් රටවල ඇතැම් පෞද්ගලික ව්‍යවසායන් සහ ඇතැම් රාජ්‍ය අංශයේ ආයතන ගෙවීම් සඳහා වත්කම් පිළිගැනීමට තීරණය කර ඇති අතර, විශේෂයෙන් ම ස්විට්සර්ලන්තයේ සුග් සහ වියාසෝ යන පාලන ප්‍රදේශවල ඇතැම් ගාස්තු ගෙවීම සඳහා අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් වත්කම් පිළිගෙන ඇත (ඇලන් 2017).

මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් (Central Bank Digital Currency - CBDC) යනු කුමක් ද?

මෑතක දී, තම ගනුදෙනු තුළට ව්‍යාප්ත ලෙජර තාක්ෂණය ක්‍රියාත්මක කිරීමට ඇති හැකියාව පිළිබඳ ව මහ බැංකු විසින් ගවේෂණය කරන ලදී. සංචිත අරමුණු සඳහා හෝ මහ බැංකු සමඟ වාණිජ බැංකු සහ අනෙකුත් මූල්‍යායතන විසින් පවත්වා ගෙන යනු ලබන පියවීමේ ගිණුම් සඳහා මහ බැංකු දැනටමත් ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදලින් ගනුදෙනු සිදු කරමින් පවතී. මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාමාර්ග ක්‍රියාත්මක කිරීමට භාවිත කරන මෙම මුදල් දැනටමත් මහ බැංකුවේ වගකීමකි. කෙ සේ වෙනත්, අතරා මුදලේ සැලකිය යුතු ඉස්මතු වීමත් සමඟ ම මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් සඳහා පවතින සැබෑ අර්ථය නිර්වචනය කිරීමට තවමත් ඉඩ ප්‍රස්ථා තිබේ.

මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් පිළිබඳ පැහැදිලි අවබෝධයක් ඇති කර ගැනීමට මුදලේ වර්ගීකරණයට අදාළ ප්‍රධාන ලක්ෂණ 4ක් වන එනම්, නිකුත් කරන්නා (මහ බැංකුව නැතහොත් වෙනත්), ආකාරය (ඉලෙක්ට්‍රොනික නැතහොත් භෞතික), ළඟා විය හැකි බව (සෑම තැන්හිම පවත්නා නැතහොත් සීමා සහිත බව) සහ මාරු කිරීමේ යාන්ත්‍රණය (මධ්‍යගත නැතහොත් විමධ්‍යගත) යන මුඛ්‍ය ලක්ෂණ කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ (බෙක් සහ ගරාන්, 2017 සැප්තැම්බර්).

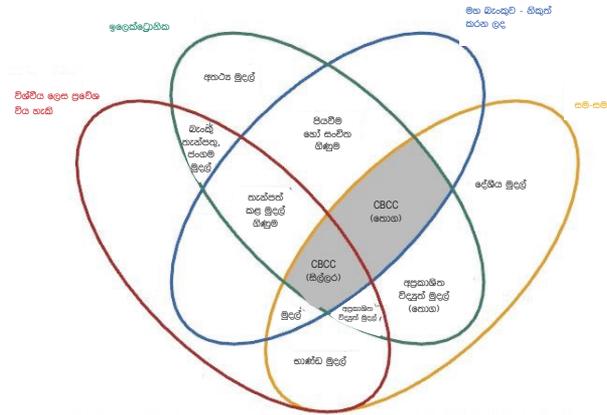
මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් යනු සම-සම පාර්ශ්වයන් අතර විමධ්‍යගත ආකාරයට හුවමාරු කර ගැනීමට හැකියාවක් ඇති මහ බැංකුවේ විද්‍යුත් ස්වරූපයෙන් පවතින මුදල් වේ. එ වැනි ගනුදෙනු මධ්‍ය අතරමැදියකුගේ අවශ්‍යතාවකින් තොර ව සෘජු ව ම ගෙවන්නා (Payer) සහ ලබන්නා (Payee) අතර සිදු වනු ඇත. දෙපාර්ශ්වයක් අතර සිදු වන මුදල් ගනුදෙනුවක් සැබැවින් ම සම-සම පාර්ශ්වයන් අතර සිදු වන ගනුදෙනුවකි. එ වැනි ගනුදෙනුවක් මධ්‍ය පරිගණක සේවාදායකයක (Central Computer Server) අවශ්‍යතාවකින් තොර ව පරිගණක ජාලයක් හරහා සිදු කළ හැකි වීම සම-සම පාර්ශ්වයන් අතර සිදු වන ගනුදෙනුවකට සමාන කළ හැකිය.

ජාත්‍යන්තර පියවීම් බැංකුවට අනුව, මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් 'පොදු අරමුණ සඳහා වන මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල්' සහ 'තොග වශයෙන් සඳහා වන මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල්' ලෙස වර්ගීකරණය

කළ හැකි ය. මෙහි දී පොදු අරමුණ යන්නෙන් අදහස් වන්නේ දෛනික ගනුදෙනු සඳහා මහජනතාව විසින් සිදු කරනු ලබන ව්‍යවහාර මුදල් නෝට්ටු සහ කාසි වෙනුවට මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කිරීම වේ. එ මෙන් ම, තොග වශයෙන් යනුවෙන් අදහස් කරන්නේ බැංකු තැන්පතු මත පදනම් ව ව්‍යාප්ත ලෙජර තාක්ෂණය වැනි නව තාක්ෂණයන් භාවිත කර විශාල වටිනාකම් පියවීම සඳහා මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් භාවිත කිරීම වේ.

මෙය පහත දක්වා ඇති වෙන් රූප සටහනින් පහසුවෙන් නිරූපණය කළ හැකි ය. එය මහ බැංකු ඩිජිටල් ව්‍යවහාර මුදල් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා එහි මුඛ්‍ය ලක්ෂණ හතර එනම් නිකුත් කරන්නා, ආකාරය, ළඟා විය හැකි බව සහ හුවමාරු කිරීමේ යාන්ත්‍රණයට අනුව මුදලේ විවිධ ප්‍රභවයන් විවිධ කොටස්වලට බෙදා වෙන් කරන මුදල් පුෂ්පයක් ලෙස හැඳින්වේ.

මුදල් පුෂ්පය - මුදලේ වර්ගීකරණය

මූලාශ්‍රය: - Bech, M, & Garratt, R. (September 2017). Central bank cryptocurrencies. BIS Quarterly Review, 55-70.

අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදලට එරෙහි ව පවතින හර්ඝ

දුලභ ව්‍යවහාර මුදලේ ගනුදෙනුවල නොමැති නමුත් අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදලේ ගනුදෙනුවල ඇති අර්ධ-නිර්නාමිකත්ව ස්වභාවය හේතුවෙන් එම ගනුදෙනුවේ අරමුණ හෙළිදරව් වීමට ඇති ඉඩකඩ නිසා ව්‍යවහාර මුදල් වෙළෙඳුන් වඩාත් පරීක්ෂාකාරී වේ. ජාල සැලසුම් නිර්මාණය කර ඇති ආකාරයට අධික හැසිරවීමට නොහැකි වීම නිසා අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් නිදහසේ භාවිත කිරීම සීමා වී ඇත.

මීට අමතර ව, අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදලේ ආරක්ෂාව තවමත් ගැටලුකාරී තත්ත්වයක පවතී. බිට්කොයින්

ආරම්භයේ සිට සොරකම් සිද්ධි වාර්තා වීම නිසා අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වෙළෙඳපොළට අලුතින් පිවිසෙන්නන් හට එය බාධාවක් විය. රජයේ සොයා බැලීමේ අතපසුවීම් සහ ව්‍යවස්ථාදායක බලයේ අඩුවීම නිසා වැරදිකරුවන්ට අතවාර මුදල් භාවිත කිරීමෙන් විවිධාකාරයෙන් තොරතුරු අවභාවිත කිරීමට සහ ධනය ගොඩ නගා ගැනීමට අවස්ථාව උදා වී ඇත.

තව ද, මංගත හුවමාරුවන්හි දී වෙළෙඳාම් කෙරෙන වෙළෙඳ භාණ්ඩයක් ලෙස අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් විශාල වශයෙන් සලකනු ලැබේ. එ බැවින්, අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වෙළෙඳ භාණ්ඩයක් වශයෙන් වටිනාකමේ සන්නිධියක් ලෙස ක්‍රියා කරන අතර ව්‍යවහාර මුදලේ හුවමාරු මාධ්‍යයක් හෝ ගිණුම් ඒකකයක් ලෙස සිදු කරන කාර්යය ඉටු නො කරයි.

අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල්වලට අදාළ වටිනාකම ඒ සඳහා වන ඉල්ලුමේ සංවේදී ස්වභාවය හේතුවෙන් සැලකිය යුතු ලෙස උච්චාවචනය වේ. අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල්වල වටිනාකම අධික ලෙස උච්චාවචනය වීම නිසා එහි වටිනාකම පිළිබඳ ව විශ්වසනීයභාවය නැති වන අතර එම නිසා අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් දිගු කාලයක් ළඟ තබා ගැනීමට පෙළඹවීමක් ඇති නො වේ. එම නිසා, අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතියක් බිඳ වැටෙන අවස්ථාවක ළඟ තබා ගැනීමේ නීත්‍යානුකූලභාවය පිළිබඳ ව ද සැක මතු වනු ඇත. දැනට පවතින වෙළෙඳපොළ සහ තත්ත්වයන් තුළ අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් ව්‍යවහාර මුදලේ පැවතිය යුතු පරිණත ස්වරූපයක් පෙන්වුම් නො කරයි.

දැනටමත් ඇතැම් රජයන් අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් සඳහා නෛතික පරාමිතියන් නිර්වචනය කිරීමට සහ එහි ක්‍රියාකාරකම් සහ භාවිතය නියාමනය කිරීමට පියවර ගෙන ඇත. ලොව විවිධ රටවල් මගින් මෙතෙක් යොදා ගත් ක්‍රියාමාර්ග පිළිබඳ කෙටි විස්තරයක් පහත වගුවෙන් දැක්වේ (ෆෙයාරෙල්, 2015).

රට	ගත් පියවර
චීනය	2013 දෙසැම්බර් 5 වන දින චීන මහ බැංකුව විසින් මූල්‍යායතන මගින් බිට්කොයින් ගනුදෙනු හැසිරවීම තහනම් කරන ලදී. තනි පුද්ගලයන්ට සහ පෞද්ගලික පාර්ශ්වයන්ට නෛතික වශයෙන් බිට්කොයින් වෙළෙඳාම් කළ හැකි ය.

රුසියාව	2015 පෙබරවාරි මාසයේ දී රුසියාවේ අභිවෘද්ධි ජනරාල්වරයාගේ කාර්යාලය විසින් බිට්කොයින් 'තනි පුද්ගලයන් හෝ තෛතික ආයතන විසින් භාවිත කිරීමට නො හැකි බව, ප්‍රකාශ කරන ලදී.
ජපානය	බිට්කොයින් වෙළෙඳාම් කිරීමෙන් උපයන ලාභ, බිට්කොයින් යොදා ගනිමින් සිදු කරන මිල දී ගැනීම් සහ ගනුදෙනුවලින් හට ගන්නා ආදායම් බදු මගින් ආවරණය කරනු ඇත. බැංකු සහ සුරැකුම්පත් ආයතන සඳහා බිට්කොයින් වෙළෙඳාම් සිදු කිරීම තහනම් වේ.
ජර්මනිය	අවම වශයෙන් වසරක් සඳහා ප්‍රාග්ධන ලාභ රැස් කොට නොමැති නම්, බිට්කොයින් කැණීමෙන් (Bitcoin Mining) හෝ වෙළෙඳාමෙන් ලැබෙන ලාභ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්දට යටත් වේ.
ඉන්දියාව	'කිසිදු මහ බැංකුවකට හෝ මුදල් අධිකාරීත්වයකට ගෙවීමේ මාධ්‍යයක් ලෙස බිට්කොයින් ඇතුළු අනර්ථ මුදල් නිර්මාණය කිරීම, වෙළෙඳාම් කිරීම හෝ භාවිතයට අවසර හිමි නො වේ.' යැ යි ඉන්දියානු සංවිත බැංකුවේ මහ ලේකම්, අජිත් ප්‍රසාද් පැවසුවේ ය. කෙසේ වෙතත්, අප්‍රකාශිත විද්‍යුත් මුදල් වර්තමානයේ දී නියාමනය නො වේ.
තායිවානය	බිට්කොයින් ස්වයංක්‍රීය ටේලර් යන්ත්‍ර සඳහා අනුමැතිය ප්‍රතික්ෂේප විය.

තවමත් ගෙවීමේ "අධිපතියා" වන්නේ මුදල් ද?

ලොව බොහෝ රටවල පවතින දුලභ ව්‍යවහාර මුදලේ භාවිතයට හේතු වූ සාධක විමසා බැලීම සැබවින් ම අත්‍යවශ්‍ය කරුණකි. එයට හේතු සාධක කිහිපයක් වනුයේ මධ්‍යම ආදායම් කාණ්ඩයේ ඉහළ යෑමත් සමඟ ලෝක ජනගහණය ඉහළ යෑම වැනි ජන විකාශනයේ සිදු වූ වෙනස්කම්, දේශපාලනික සහ ආර්ථික අවිනිශ්චිතතාව, ස්වභාවික විපත්වල තර්ජනය යනාදී කරුණු වේ. මෙම හේතු සාධක නිසා සංසරණයේ පවතින ව්‍යවහාර මුදල් අපේක්ෂිත අනුපාතිකයන්ට වඩා වැඩි අනුපාතිකයකින් ඉහළ නැංවීමට හේතු වූයේ දුලභ ව්‍යවහාර මුදල් ප්‍රධාන වශයෙන් වටිනාකමේ සන්නිධියක් ලෙස ක්‍රියා කිරීමේ අවශ්‍යතාව ඇති වීමත්

සමඟ ය. පසු ගිය දශකය තුළ දී ලොව ආර්ථික වර්ධන අනුපාතික වේගයෙන් පහත වැටුණු විට සහ බොහෝ දියුණු ආර්ථිකයන් තුළ ශුන්‍යයට ආසන්න නැතහොත් සෘණාත්මක පොලී අනුපාතික වැනි සම්ප්‍රදායික නො වන මුදල් ප්‍රතිපත්ති ක්‍රියාත්මක වීමේ දී එය තවදුරටත් ප්‍රත්‍යක්ෂ විය. අතරා මුදල්වල භාවිතයේ සැලකිය යුතු සංවර්ධනයක් පවතින ජපානය, එක්සත් ජනපදය, එක්සත් රාජධානිය සහ සිංගප්පූරුව වැනි සංවර්ධිත රටවල් කිහිපයක 2000 වසරේ සිට දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයේ ප්‍රතිශතයක් ලෙස දුලභ ව්‍යවහාර මුදල් අනුපාතය ඉහළ ගොස් ඇති ආකාරය පහත වගුවෙන් නිරූපණය වේ (ශිරායි, 2019).

1 වගුව: නාමික දළ දේශීය නිෂ්පාදිතයෙන් ප්‍රතිශතයක් ලෙස මුදල්

රට	2000	2005	2010	2015
ජපානය	12.8	16.0	17.4	19.4
එක්සත් ජනපදය	5.7	6.0	6.5	7.8
යුරෝපීය කලාපය	4.8	6.2	8.3	9.9
ස්විඩනය	4.1	3.8	3.0	1.7
නෝර්වේ	3.1	2.6	2.1	1.7
ඩෙන්මාර්කය	2.8	3.0	2.9	2.9
එක්සත් රාජධානිය	3.2	3.3	3.8	4.0
කැනඩාව	3.2	3.2	3.4	3.7
ඕස්ට්‍රේලියාව	3.9	3.6	3.5	4.1
සිංගප්පූරුව	6.8	6.9	6.9	8.1
කොරියානු ජනරජය	3.4	2.8	3.4	5.5
මහජන චීන සමූහාණ්ඩුව	14.6	12.7	10.9	9.0
ඉන්දියාව	9.8	11.1	11.7	11.4

මූලාශ්‍රය: CEIC, ෆෙඩරල් සංවිත බැංකුව

නිගමනය

පසුගිය දශක කිහිපය තුළ දී ලොව ගෙවීම් පද්ධතිවල සංවර්ධනයන් බොහොමයක් හේතුවෙන් දෛනික ආර්ථික කටයුතු සඳහා සාම්ප්‍රදායික ආඥාපිති ව්‍යවහාර මුදල්වල භාවිතය අභියෝගයට ලක් වී ඇත. එ ලෙසින් ම, ඩිජිටල් බැංකුකරණය සහ පරිගණක ජාල ඔස්සේ පුද්ගලයන් නැතහොත් ආයතන අතර මුදල්මය වටිනාකම් හුවමාරු කිරීමේ නව ක්‍රමවේද හඳුන්වා දීමේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස දුලභ ව්‍යවහාර මුදල්වල

ජනප්‍රියත්වය අවම වීමට හේතු වී ඇති බව පැහැදිලි ය. පරිකල්පනයට ඔබ්බෙන් පවා සීමා මායිම් අවතරණය කරමින් මහජනයා වෙත ළඟා වන අතරා ව්‍යවහාර මුදල්වල මතු වීම නිසා දුලභ ව්‍යවහාර මුදල්වල පැවැත්ම අභියෝගයට ලක් වී ඇත. අතරා මුදල් සඳහා සෑම දේශයක් විසින් ම දක්වනු ලබන අනුවර්තනය විය හැකි වීමේ මට්ටම මගින් නව මාර්ග විවර කරනු ඇති අතර, එය කාර්මික විශේෂඥයන් සඳහා තවත් බොහෝ අවස්ථා නිර්මාණය කරනු ඇත.

ෆෙස්බුක්හි පරිශීලක ජනගහණය දැන් බිලියන 2.4ක අගයකට ළඟා වී ඇති අවස්ථාවක, නුදුරු අනාගතයේ දී ෆෙස්බුක් විසින් 'ලිබ්රා' යනුවෙන් නව අප්‍රකාශිත මුදලක් දියත් කිරීම මේ සඳහා වඩාත් හොඳ නිදසුනකි (The Economist, 2019). එක්සත් ජනපද ජනලේඛන කාර්යාංශය (US Census Bureau) විසින් 2018 සැප්තැම්බර් 19 දිනට තක්සේරු කරන ලද ලෝක ජනගහණය වූ බිලියන 7.5 සලකා බැලීමේ දී, ලොව බොහෝ රටවල පවතින ගෙවීම් සහ පියවීම් යටිතල පහසුකම්වල දෘෂ්ටිකෝණය මෙ මගින් සැලකිය යුතු ලෙස වෙනස් විය හැකි ය.

එ බැවින්, අතරා ව්‍යවහාර මුදල් සංකල්පමය අදියරෙන් අපේක්ෂා කළ තත්වයට වඩා ශීඝ්‍රයෙන් පරිණාමය වන බැවින්, මහ බැංකු විසින් අතරා ව්‍යවහාර මුදල් තම ගෙවීම් සහ පියවීම් යටිතල පහසුකම් සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම සඳහා සලකා බැලීමට කාලය උදා වී ඇත. මීට අමතර ව, අනාගතයේ දී සංවර්ධිත සහ සංවර්ධනය වෙමින් පවතින රටවල තවත් බොහෝ ලාභදායී සහ කාර්යක්ෂම ගෙවීම් ක්‍රම නිර්මාණය කිරීමේ දී ක්‍රමවේද සමඟ අනුගත වීම සුදුසු යැ යි පෙනී යන්නේ නම්, නව නීති පැනවීම් සහ නියාමන රාමුවක් හඳුන්වා දීමට ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වනු ඇත.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ:

_____. 2019. Currency Composition of Official Foreign Exchange Reserves (COFER) <http://data.imf.org/regular.aspx?key=41175>

2016. History of World Reserve Currencies <https://philosophyofmetrics.com/history-of-world-reserve-currencies>

The Economist 2019. Coin Flip 49-51

2018. Crypto-asset markets: Potential channels for future

financial stability implications. Basel Financial Stability Board

1985. Financial Innovation and Deregulation in Perspective. Tokyo. Cowles Foundation Papers

2014. A Century and a Half of Central Banks, International Reserves and International Currencies. University of California, Berkeley and Graduate Institute of International and Development Studies, Geneva. June

September 2016. An Analysis of Cryptocurrency, Bitcoin and the Future. International Journal of Business Management and Commerce Vol.1 No.2, pages 1-9

2015. An Analysis of the Cryptocurrency Industry. Wharton Research Scholars. Philadelphia. University of Pennsylvania. May

2016. Bitcoin and Cryptocurrency Technologies. New Jersey. Princeton University Press

2008. Bitcoin: A Peer-to-Peer Electronic Cash System. Satoshi Nakamoto Institute

March 2019. Cash Use Across Countries and the Demand for Central Bank Digital Currency. Washington DC. International Monetary Fund

2018. Casting Light on Central Bank Digital Currency. IMF Staff Discussion Note. Washington DC. International Monetary Fund. November

September 2017. Central bank cryptocurrencies. BIS Quarterly Review 55-70

March 2018. Central bank digital currencies. Basel. Bank for International Settlements

2019. CoinCodex, "Different Types of Stablecoins: How Do They Work and Why Are They Needed?" <https://coincodex.com/article/3051/different-types-of-stablecoins-how-do-they-work-and-why-are-they-needed/>

July 2018. Cryptocurrencies and Blockchain. European Parliament's Special Committee on Financial Crimes, Tax Evasion and Tax Avoidance. Brussels. Policy Department for Economic, Scientific and Quality of Life Policies, European Parliament

2019 Cryptocurrency Regulations: Institutions and Financial Openness ADBI Working Paper Series, No.978 Tokyo Asian Development Bank Institute July

2019 Digital Innovation, Data Revolution and Central Bank Digital Currency Bank of Japan Working Paper Series Tokyo Bank of Japan February

30 May 2018 Directive (EU) 2018/843 Official Journal of European Union 54

February 2017 Distributed ledger technology in payment, clearing and settlement Basel Bank for International Settlements

2019 Motivations and prospects for central bank digital currency Central Banking <https://www.centralbanking.com/fintech/cbdc/4162496/motivations-and-prospects-for-central-bank-digital-currency>

2014 Mar Notice 2014-21 Washington DC The Internal Revenue Service, Income Tax & Accounting

2017 swissinfo.ch Chiasso accepts tax payments in bitcoin https://www.swissinfo.ch/eng/swiss-fintech_chiasso-accepts-tax-payments-in-bitcoin/43503464

1964 The Evolution of the International Monetary System: Historical Reappraisal and Future Perspectives Princeton Studies in International Finance New Jersey Princeton University

2017 The use of cash by households in the euro area Occasional Paper Series European Central Bank November

US Census Bureau Newsroom: World Population Day: July 11, 2018 <https://www.census.gov/newsroom/stories/2018/world-population.html>

මූල්‍ය වට්ටා

අවංකභාවයෙන් වැසි ඇති මූල්‍ය

ඒ ෂී එල් ජේ දුලාංජලී තිලකරත්න

සහකාර අධ්‍යක්ෂ
මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය

සත්‍ය ජීවිතයේ අවස්ථාවක්

21 හැවිරිදි තරුණියක වූ 'ආශාට' තිබුණේ එක් සිහිනයක් පමණි. එ නම්, විදේස්ගත ව වැඩිදුර අධ්‍යාපනය හැදෑරීමට යි. ඇගේ සිහිනය සැබෑ කර ගැනීම සඳහා ශිෂ්‍යත්වයකට අයදුම් කිරීමේ ක්‍රියාවලියේ දී, ඇය විදේශිකයකු වූ ආචාර්ය කාර්ල් සමඟ මිතුරුමත් ගොඩ නගා ගත්තා ය. සාමාන්‍යයෙන් ආගන්තුකයන් කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට සැකයක් දක්වන ආශා, ආචාර්ය කාර්ල් තම සිහිනයට සහාය දක්වන හෙයින් ඔහු කෙරෙහි විශ්වාසය තැබීමට නො පසුබට වූවා ය. ඔවුහු දුරකථන අංක හුවමාරු කර ගෙන, සමාජ මාධ්‍යයේ මිතුරන් බවට පත් වූ හ.

ඔවුන්ගේ මිත්‍රත්වය කාලයත් සමඟ මල් එල දැරූ අතර, දිනක් ආචාර්ය කාර්ල් ආශා අමතා ඇයට ස්වර්ණාභරණවලින් ත්‍යාගයක් සහ මුදලින් ඩොලර් 100,000ක ත්‍යාගයක් එවීමට අවශ්‍ය බව දැනුම් දුන්නේ ය. ඔහු එම ත්‍යාගයේ ඡායාරූපයක් ඇය වෙත යවා, එය හැකි ඉක්මනින් ඇයට ලැබීමට සලස්වන බවට පොරොන්දු විය. ආශා ඉතාමත් සතුටට පත් වූ අතර, තෙදිනකට පසු ආචාර්ය කාර්ල්ගේ මිතුරෙකු ලෙස තමන් ව ම හඳුන්වා දුන් හැරී නැමැති පුද්ගලයකුගෙන් ඇයට දුරකථන ඇමතුමක් ලැබුණි. තමන් කටුනායක බණ්ඩාරනායක ජාත්‍යන්තර ගුවන් තොටුපොළේ සිටින බවත්, එම ත්‍යාගය නිෂ්කාශනය කර ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ යෙදී සිටින බවත් එම පුද්ගලයා ආශාට පැවසී ය. දේශීය බැංකු ගිණුමක රුපියල් 100,000ක තැන්පතුවක් නිෂ්කාශන ගාස්තු ලෙස තැන්පත් කරන මෙන් හැරී ආශාගෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. ආශා,

දෙවරක් නො සිතා, ඇයගේ මිතුරා වූ ආචාර්ය කාර්ල් සහ ඔහු විසින් එවන ලද ඡායාරූපය මත විශ්වාසය තබමින්, පවසන ලද මුදල තැන්පත් කළා ය. මද වේලාවකින් පසු, හැරී යළිත් වරක් ආශා සම්බන්ධ කර ගත් අතර, ඩොලර් මුදල් ත්‍යාගය ශ්‍රී ලංකා රේගුවෙන් නිෂ්කාශනය කර ගැනීමට රේගු නිෂ්කාශන ගාස්තු ලෙස එම බැංකු ගිණුමට ම රුපියල් 295,000ක මුදලක් තැන්පත් කරන මෙන් ඉල්ලා සිටියේ ය. ආශා මේ පිළිබඳ ව ආචාර්ය කාර්ල්ගෙන් විමසා තහවුරු කර ගැනීමෙන් අනතුරු ව එම මුදල ද එම ගිණුමට ම තැන්පත් කළා ය. පසු ව එදින ම හැරී යළිත් වරක් ආශා අමතා එම ඩොලර් මුදල ශ්‍රී ලංකාවට රැගෙන එම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයට රුපියල් 900,000ක මුදලක් ගෙවා නිෂ්කාශනය ලබා ගත යුතු බව ඇයට දැනුම් දුන්නේ ය. හැරී ඔහුගේ ප්‍රකාශය තහවුරු කිරීම සඳහා එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානයේ නිෂ්කාශන සහතිකයේ ඡායාරූපයක් ද ආශා වෙත එවා තිබූ අතර, එම සහතික පත්‍රයේ වූ එක්සත් ජාතීන්ගේ නිල ලාංඡනය විශ්වාස කළ ආශා අදාළ මුදල එම බැංකු ගිණුමට ම තැන්පත් කළා ය. තව ද එක්සත් ජාතීන්ගේ නිෂ්කාශන ක්‍රියාවලියට දින තුනක් පමණ ගත වනු ඇති බව හැරී ආශාට දැනුම් දුන්නේ ය. තෙදිනකට පසු ආශා ඇමතු හැරී ත්‍යාගය ලබා ගැනීමේ අවසන් පියවර වන ඩොලර් මුදල් ත්‍යාගය ශ්‍රී ලංකා රුපියල් වෙත හැරවීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත රුපියල් 500,000ක මුදලක් ගෙවිය යුතු බව පවසමින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් නිකුත් කරන ලද සහතිකයක ඡායාරූපයක් ද ඇය වෙත එවුවේ ය.

ත්‍යාග ඉතා ඉක්මනින් ලැබෙනු ඇති බවත්, මේ සියලු නිෂ්කාශන ගාස්තු විදේශයේ සිට ත්‍යාග එවීමේ දී අය කර ගන්නා සාමාන්‍ය පිරිවැය බවත් සහතික කරමින් මෙම සමස්ත ක්‍රියාවලිය තුළ දී ම ආශා තමන් වෙත දිගින් දිගට ම පණිවුඩ එවූ ආචාර්ය කාර්ල් කෙරෙහි ඇයගේ විශ්වාසය තැබුවා ය.

අවසානයේ දී, ආශාගේ බලාපොරොත්තුව සඵල කරමින් ත්‍යාගය ඇයගේ දොරකඩට ම ලබා දීමට සියල්ල සූදානම් බව හැරී ඇමතුමක් ලබා දී දැනුම් දුන්නේ ය. නමුත් මද වේලාවකින් හැරී යළිත් වරක් ආශා අමතා එම ත්‍යාගය මුලින් තහවුරු කළ ඩොලර් 100,000ක මුදල් ත්‍යාගයට අමතර ව, ඩොලර් 900,000ක මුදල් ත්‍යාගයකින් සමන්විත යෑ යි ශ්‍රී ලංකා රේගුව පැවසූ බව ද දැනුම් දුන්නේ ය. කෙ සේ වෙතත්, ආරම්භයේ දී ආචාර්ය කාර්ල් ඩොලර් 100,000ක මුදල් ත්‍යාගයක් එවන බව දන්වා තිබූ හෙයින් ආශා හැරීව විශ්වාස නො කළා ය. ඇය ආචාර්ය කාර්ල්ගේ නව මුදල් ත්‍යාගය පිළිබඳ විමසූ විට, ඔහු පැවසූයේ ඔහුට ඇයව පුදුම කරවීමට අවශ්‍ය වූ හෙයින් ඒ පිළිබඳ ව හෙළි නො කළ බව යි.

කෙ සේ වෙතත්, මේ අවස්ථාවේ දී ආචාර්ය කාර්ල් සහ හැරී විසින් පවසන ලද දේ හා හැරී කළ ඉල්ලීම්වල විශ්වසනීයත්වය සහ අවංකභාවය පිළිබඳ සැක ඇති කර ගැනීමට ආශා පටන් ගත්තා ය. ඇය මේ වන විට නො හඳුනන සහ නො දැක ඇති පුද්ගලයන් වෙත රුපියල් 1,795,000ක පමණ සමස්ත මුදල් ප්‍රමාණයක් ගෙවීමෙන් වෙහෙසට සහ කලකිරීමට පත් ව සිටියා ය. අවසානයේ දී, ඇය ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව සම්බන්ධ කර ගත් අතර, ඇය මහා පරිමාණයේ මූල්‍ය වංචාවක ගොදුරක් බවට පත් ව ඇති බව දැන ගත්තා ය. ඉන් අනතුරු ව ඇය අදාළ නීති බලගැන්වීමේ අධිකාරයන් වෙත දැනුම් දීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගනු ලැබුවා ය. එසේ වුවත්, ඇය මේ වන විට ඇයගේ ඉතුරුම්, ඇයගේ සිහිනය, මිනිසුන් කෙරෙහි සහ තමන් කෙරෙහි ඇය තැබූ විශ්වාසය අහිමි කර ගෙන ඇත.

වංචාවක් යනු කුමක් ද?

නිරන්තරයෙන් වෙනස් වන ලෝකයක් තුළ අවංකත්වයේ සහ මූලාවේ මානව ක්‍රියාකාරකම් විවිධ මං මාවත් ඔස්සේ දිගින් දිගට ම හට ගැනීම, වර්ධනය වීම සහ ව්‍යාප්ත වීම සිදු ව ඇත. එ වැනි ක්‍රියාවන් සිදු කිරීමට මිනිසුන් විසින් භාවිත කරන ලද විවිධ මාර්ග සහ ක්‍රමවේදයන් විවිධ යුගවල දී දැක ගත හැකි ය.

වංචා කිරීම යනු මිනිසුන්ගේ රැවටිලි සහගත ස්වභාවය ක්‍රියාත්මක වන එ වැනි එක් ආකාරයකි. විවිධ මූලාශ්‍ර මගින් විවිධ දෘෂ්ටිකෝණවලින් වංචා නිර්වචනය කර ඇත. වංචාවක් යනු මිනිසුන් මූලා කිරීමෙන් මුදල් උපයා ගැනීම සිදු කරන වංක ක්‍රමයක් විය හැකි ය (Merriam-Webster's Learners Dictionary). නැතහොත් එය වංචාකාරී පුද්ගලයකු විසින් මුදල් පැහැර ගැනීමේ අරමුණැති ව සැක පළ නො කරන ගොදුරක් මත සිදු කරන කුටෝපායක් විය හැකි ය (American Bankers Association). සාර්ථක මූල්‍ය වංචා මගින් 'කතාවක් විකිණීම' සිදු කරන අතර, එම වංචාකරුවන් කතා කීමේ දී පමණක් නො ව, මිනිස් ස්වභාවය සහ සාමාන්‍යයෙන් මිනිසුන් විසින් නො කරනු ලබන දෑ ඔවුන් ලවා කරවා ගැනීමට එම මිනිසුන් ව නිවැරදි ව පෙළඹවිය යුත්තේ කෙ සේ දැ යි යන්න මනා ව වටහා ගනියි (Carlson, 2019).

වංචා පිළිබඳ විවිධ නිර්වචන සහ මත සලකා බැලීමෙන් අනතුරු ව, මූල්‍ය වංචාවක් යනු පුද්ගලයකු හෝ කිහිප දෙනෙකු විසින් මිනිසුන් මූල්‍ය කිරීමෙන් මුදල් පැහැර ගැනීමට සැලසුම් කරනු ලබන ක්‍රියාවක් බව නිගමනය කළ හැකි ය. අතීතයේ දී මූල්‍ය වංචා අවම මට්ටමකින් ක්‍රියාත්මක වී ඇතත්, වර්තමානයේ දී ඒවා සියලු සමාජ කණ්ඩායම් හරහා විනිවිද යමින් විශාල ප්‍රමාණයකට ඉහළ ගොස් ඇත. තාක්ෂණයේ ප්‍රගතිය සහ නිරක්ෂරතාව, කැදරකම, ස්වයං-කේන්ද්‍රීය බව, අසීමිත අපේක්ෂා සහ සීමා රහිත කුතුහලය වැනි මානව ලක්ෂණ මෙන් ම මුදල් ඉපැයීමේ පහසුව සහ ක්ෂණික බව මූල්‍ය වංචා ඉහළ යෑමට විශාල වශයෙන් දායක වී ඇත. ඇසිල්ලකින් කුඩා මූල්‍ය පාඩුවක සිට විශාල මූල්‍ය පාඩුවක් දක්වා සිදු විය හැකි මූල්‍ය වංචාවලට සාමාන්‍යයෙන් ඇත්තේ කෙටි ආයු කාලයකි.

ලෝකය දෙස බැලීමක්

වර්තමානයේ දී මූල්‍ය වංචා ලෝකයේ සියලු කලාපයන්ට බලපාන ගෝලීය අර්බුදයක් බවට පත් වී ඇත. 2020 වර්ෂය තුළ දී ලොව පුරා ප්‍රධාන වශයෙන් දුරකථන සහ අන්තර්ජාල වංචාවලට සම්බන්ධ අත් අඩංගුවට ගැනීම් 20,000කට වැඩි ගණනක් වාර්තා වී ඇත (News and Events, 2020). ගෝලීය සුපිරි බලවතෙකු වන ඇමෙරිකා එක්සත් ජනපදය පවා සමාජයට දැඩි ලෙස පීඩා කරන මූල්‍ය වංචා වර්ග කිහිපයක් හඳුනා ගෙන ඇත. ස්ත්‍රී පුරුෂභාවය අනුව එ වැනි මූල්‍ය වංචා සඳහා වඩාත් අවදානමට ලක්

විය හැකි කාණ්ඩය පිරිමි පුද්ගලයන් වන බව ද වයස් කාණ්ඩය අනුව එම කාණ්ඩය වයස්ගත ජනගහණය වන බව ද කියැවේ (Phil Catlett, 2017). එම නිසා ගෝලීය සුපිරි බලවතාගේ අධිකාරී ආයතන සුලභ වංචා පිළිබඳ ව මෙන් ම ඒවායෙන් ආරක්ෂා වන්නේ කෙ සේ ද යන්න පිළිබඳ ව ද මහජනතාව දැනුවත් කරයි (Common Scams and Crimes). තව ද, ඕස්ට්‍රේලියාව ද දිගින් දිගට ම ඉහළ යන වංචා ලෙස වාහන වංචා, ප්‍රේම වංචා, මාර්ගගත වංචා හඳුනා ගෙන ඇත (News) Alerts, 2021). මැද පෙරදිග කලාපයේ ද වංචා සහ මූල්‍ය අපරාධ ඉහළ යමින් පවතියි (PWS’s Global Economic Crime and Fraud Survey, 2020). එක්සත් රාජධානියේ මූල්‍ය වංචා ඉහළ යෑමේ ගැටලුවේ බරපතලකම යටපත් වන්නේ අදාළ බලධාරීන්ට සැබැවින් ම මීට ගොදුරුවන්නන්ගෙන් සුළුතරයක් පමණක් වාර්තා වන නිසා බව මූල්‍ය වංචා ක්ෂේත්‍රය තුළ පවත්වන ලද පර්යේෂණ මගින් පෙන්වා දෙයි (Financial Scamming - Our Campaign and Research to date). එ මෙන් ම පුද්ගලයන් පමණක් නො ව, ආයතනික ලොව පවා වංචාකරුවන්ගේ දැනට හසු වී පීඩා විඳ ඇත (PWS’s Global Economic Crime and Fraud Survey, 2020).

වංචාවකට ඇතුළත් වන පාර්ශ්වයන්

සාමාන්‍යයෙන් මූල්‍ය වංචාවක පාර්ශ්වයන් ද්විත්වයක් සිටියි. එ නම්, වංචාකරු සහ ඉලක්කගත කණ්ඩායමයි. මෙය මූල්‍ය වංචාවල සරලතම ආකාරය ලෙස හඳුනා ගත හැකි අතර, මෙහි දී වංචාකරු තනි ව ක්‍රියාත්මක වී අවිනිසක ගොදුරු/ගොදුරු වෙත සෘජු ව ළඟා වේ. කෙ සේ වෙතත්, මහා පරිමාණ මූල්‍ය වංචාවකට එම වංචාව අරඹන්නා/අරඹන්නන් මෙන් ම අතරමැදියන්, වංචාකරුවන් සහ ඉලක්කගත කණ්ඩායම වශයෙන් පාර්ශ්වකරුවන් කිහිප දෙනෙකු සිටිය හැකියි. වංචාව අරඹන්නා/අරඹන්නන් අවශ්‍ය බුද්ධිය සහ සම්පත් සැපයීම මගින් වංචාව සැලසුම් කරන අතර, එම සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම සඳහා එක් අතරමැදියෙක් හෝ අතරමැදියන් කිහිප දෙනෙකුගේ සහාය ලබා ගනියි. සාමාන්‍යයෙන්, මහා පරිමාණ මූල්‍ය වංචාවල දී අතරමැදියන් සෘජු ව ම ඉලක්කගත කණ්ඩායම සමඟ ගනුදෙනු කරන අතර, වංචාව අරඹන්නා මෙම සිදුවීමට පිටුපසින් සිට ක්‍රියා කරයි. මූල්‍ය වංචාවල මහ මොළකරු විදේශ ජාතිකයන් වූ අවස්ථා ද ඇත. වංචාව අරඹන්නා හඳුනා ගැනීම සහ හසු කර ගැනීම අතිශය දුෂ්කර කටයුත්තක් බවට පත් වූ සංකීර්ණ සහ මනා ලෙස සැලසුම් කළ මහා පරිමාණ මූල්‍ය

වංචා ලොව තුළ සිදු වී ඇත. එ වැනි වංචා මකුළු දැල්වලට සමාන වන අතර, වරක් එහි පැටලුණහොත් එම අවුල් ජාලයෙන් ගැලවීමට මහත් පරිශ්‍රමයක් සහ අධිෂ්ඨානමය ශක්තියක් අවශ්‍ය වේ. සුක්ෂ්ම මට්ටමේ සිට මහා පරිමාණය දක්වා වෙනස් වන මූල්‍ය වංචා අහඹු පුද්ගලයන් මෙන් ම, සංවිධානගත අපරාධ කල්ලි විසින් මිනිසුන්ගෙන් මුදල් පැහැර ගැනීමට භාවිත කරනු ලබයි.

ඉලක්කගත ක්ෂේත්‍රයන්:

මූල්‍ය වංචා විවිධ අංශ තුළ ක්‍රියාත්මක වේ.

- **සේවා නියුක්තිය**

මෙහි දී වංචාකරුවන් විසින් ගාස්තුවකට දෙස් විදෙස් රැකියා ලබා දෙනු ලබන බවට වන පොරොන්දු වීම ඔස්සේ මිනිසුන්ගේ රැකියා සොයා යෑමේ අවශ්‍යතාව ඉලක්ක කර ගනී. රැකියාවක් සොයා ගැනීමේ බලාපොරොත්තු සුන් වූ, එහෙත් අවශ්‍යතාවෙන් පසු වන රැකියා සොයන්නන් ඉහත සඳහන් කරන රැකියා සපයන්නන් පිළිබඳ ව කිසිදු සොයා බැලීමකින් තොර ව, රැකියාවක් සොයා ගැනීම සඳහා ඉල්ලා සිටින ගාස්තුව ඔවුන්ට ගෙවනු ඇත. කෙ සේ වෙතත්, අවසානයේ දී රැකියා සොයා යන්නාට මූල්‍යමය පාඩුවක් මෙන් ම පොරොන්දු වූ රැකියාව ද නො ලැබී යෑමේ තත්වයක් ද උදා වෙයි.

- **ප්‍රේමය**

මෙය බෙහෙවින් කාන්තාවන් ඉලක්කගත ව කෙරෙන අංගයකි. වංචාකරුවන් අවිවාහක මෙන් ම විවාහක කාන්තාවන්ට ද ඉතා කාරුණික සහ උපකාරශීලී බවින් කටයුතු කර ඔවුන්ගේ ආදරය සහ විශ්වාසය දිනා ගනියි. ඉන් අනතුරු ව වංචාකරුවන් ඔවුන් විවාහ කර ගන්නා බවට බොරු පොරොන්දු දී එ සේ වංචාවට හසු වූ කාන්තාව සමඟ එක් ව අනාගතය සැලසුම් කරයි. ඉන් පසු වංචාකරුවා මංගල උත්සවය පැවැත්වීමට හෝ නිවසක් මිල දී ගැනීමට හෝ විදේශයකට සංක්‍රමණය වීමට හෝ ආදී වශයෙන් කරුණු ඉදිරිපත් කර මුදල් ඉල්ලා ගෙන ඒවා සොරකම් කරයි.

- **වත්කම් සහ නිෂ්පාදන**

මෙහි දී වංචාකරුවන් පුවත්පත්, සමාජ මාධ්‍යය වැනි විවිධ මාධ්‍යයන් හරහා නිවාස, වාහන, පරිගණක, සංගීත භාණ්ඩ යනාදී වත්කම් සහ සුවඳ විලවුන්, ඖෂධ වැනි නිෂ්පාදන වෙළෙඳාම සඳහා ප්‍රචාරණය

කරනු ලබයි. මෙම භාණ්ඩ මිල දී ගැනීමට අවශ්‍ය නම් ආරම්භයේ දී බැංකු ගිණුමකට අත්තිකාරම් ගාස්තු ගෙවීමක් සිදු කරන ලෙසට වංචාකරු ඉල්ලා සිටිනු ඇත. ගෙවිය යුතු අත්තිකාරම බැංකුවේ තැන්පත් කළ පසු වංචාකරු මුදල් ලබා ගෙන අතුරුදන් වේ.

● දිනුම් සහ තෑගි

විදේශිකයකු යැ යි තමන් ව හඳුන්වා දෙන පුද්ගලයෙක් ලොකරැයි, රත්න, බී එම් ඩබ්ලිව් රථ, මුදල් තැගි දිනුම් වශයෙන් විදේශ රටවලින් ලබා දෙන බවට මෙහි දී පොරොන්දු වේ. අනතුරු ව එම විදේශිකයා ඔහුගේ මිතුරෙකු ලෙස රඟපාන අතරමැදියෙකුගේ සහාය ඇති ව, දිනුමට හිමිකම් කීම සඳහා දේශීය බැංකු ගිණුමකට කුරියර් ගාස්තු, රේගු නිෂ්කාශන, බදු අය කිරීම් මුදලින් ගෙවා දමන මෙන් මෙ සේ වංචාවට හසු වූ පුද්ගලයාට උපදෙස් දෙයි. ඉලක්කගත පුද්ගලයා තමා වංචාවකට හසු ව ඇති බව වැටහෙන අවස්ථාවට ළඟා වන විට, සැලකිය යුතු මූල්‍ය පාඩුවකට ඔහු ලක් ව ඇති අතර ඒ වන විටත් ඔහු වංචාකරුගේ ගිණුමට දෙකුත් වරක් මුදල් තැන්පත් කොට අවසන් ය.

● මූල්‍ය ආධාර

මෙහි දී වංචාකරුවන් විසින් ඉලක්ක කරනු ලබන්නේ දුර්වලතාව, ණය, රෝගාබාධ වැනි මිනිසුන්ගේ මූල්‍ය අවශ්‍යතායි. වංචාකරුවන් සහායකයන් ලෙස රඟපාමින්, විවිධ ආකාරයෙන් සහාය සැපයීමට තැත් කරයි. මෙ වැනි අවස්ථාවල දී, මූල්‍ය වංචාකරුවන් කෙනෙකු විසින් කරනු ලබන ඉතා අවම ආරම්භක තැන්පතුවකට ණය ලබා දීමට පොරොන්දු වෙයි. එ මෙන් ම රෝගාබාධවල දී, මුදල් රැස් කිරීම සඳහා බැංකු ගිණුම් විවෘත කිරීම මගින් සහාය ලබා දීමට වංචාකරුවන් උත්සාහ කරනු ඇත. ඉහත අවස්ථාවල දී, වරක් ආරම්භක තැන්පතුවක් සිදු කළ විට හෝ අරමුදල්වල සැලකිය යුතු මුදල් ප්‍රමාණයක් එක් රැස් වූ විට වංචාකරු විසින් එම මුදල් පැහැර ගනු ලැබේ.

● ආගමික සහ පුණ්‍ය කටයුතු

වංචා යනු සදාචාරයෙන් තොර කටයුතු වේ. වංචාකරුවන් විසින් මිනිසුන්ගේ හර පද්ධතියට බලපෑම් කිරීමට පුජකයින්, කන්‍යා සෞභෝග්‍යරියන්, පරිත්‍යාග, පුණ්‍යායතන සහ පදනම් වැනි ආගමික සහ පුණ්‍යායතන හා බද්ධ සංකල්ප යොදා ගනු ඇත. ආගමික සහ පුණ්‍ය කටයුතු මූලික කර ගත් පරිත්‍යාග මුවාවෙන් වංචාකාරී ලෙස මුදල් ඒකරාශී කරනු ලැබේ.

● ආයෝජන

මූල්‍ය උපදේශකයින් හෝ අරමුදල් කළමනාකරුවන් ලෙස පෙනී සිටිනා වංචාකරුවන් විසින් ඉහළ ප්‍රතිලාභ, කඩිනම් ලාභ සහ මූලික ප්‍රාග්ධනය විශාලනය සඳහා දැනුම සහ සහාය ලබා දෙනු ලබයි. තම ඉතුරුම් ආයෝජනය කිරීම සඳහා ආයෝජකයින් පෙළඹෙන අතර, අවසානයේ දී ඉතුරුම් සහ ලැබීම් අහිමි වී යනු ඇත.

● ස්විෆ්ට් (SWIFT) පණිවිඩ

ව්‍යාජ ස්විෆ්ට් පණිවිඩ යනු වංචාකරුවන් විසින් මිනිසුන් රැවටීම සඳහා යොදා ගනු ලබන තවත් එක් ක්‍රමයකි. මෙහි දී අසාමාන්‍ය ලෙස විශාල මුදල් ප්‍රමාණයන් හුවමාරු කරන බව පෙන්වා දෙමින් වංචාකරුවන් විසින් ව්‍යාජ ස්විෆ්ට් පණිවිඩ නිර්මාණය කරනු ලබන්නේ අරමුදල් නිදහස් කිරීම සඳහා විවිධ කොන්දේසි යටතේ ගාස්තු අය කිරීමක් සිදු කරන වග පවසමින් ය. කෙ සේ වුව ද, අවධාරණය කළ යුතු කරුණක් වනුයේ ස්විෆ්ට් පණිවිඩ යනු මූල්‍ය ගනුදෙනු පිළිබඳ ව තොරතුරු සපයන මාර්ගයක් පමණක් වන අතර, ඒවායේ එ වැනි කොන්දේසි ඇතුළත් නො වන වගයි. එය පණිවිඩයක් පමණක් වන අතර, එහි දී උපදෙස් ලබා දීමක් සිදු නො වේ. මූල්‍ය ආයතන හෝ නියාමන අධිකාරීන් මුදල් රඳවා ගැනීම තුළින් එම මුදල් හිමි වීම වළක්වන බව සඳහන් කරමින් වංචාකරුවන් විසින් අදාළ පුද්ගලයින් නො මඟ යැවීම සිදු කරනු ලබයි. කෙ සේ වුව ද, ව්‍යාපාරික ඥානය නොමැතිකම හේතුවෙන් පුද්ගලයින් මෙවන් වූ වංචාවන්ට ගොදුරු වේ.

● ආයතනික ලෝකය

වංචාකරුවන් විසින් පුද්ගලයින් පමණක් නො ව ආයතන ද ඉලක්ක කර ගනු ලබයි. වංචනික ඊමේල් පණිවිඩ මෙන් ම දත්ත සමුදායන් සහ පද්ධති වෙත අනවසරයෙන් ඇතුළු වීම, මූල්‍ය වත්කම් අවභාවිත කිරීම ආදිය සමාගම්වල ධනය සොරකම් කිරීම සඳහා භාවිත කරන විධි කිහිපයකි.

ඉහත දක්වා ඇති අයුරින් වංචා නිරන්තරයෙන් සිදු වන මෙයාකාර වූ පුළුල් පරාසයකින් පැහැදිලි වනුයේ වංචාකරුවන් විසින් මිනිසුන්ගේ අත්‍යවශ්‍ය වුවමනා එපාකම්, ජීවිත අහිලාප, සිහින සහ ඉලක්ක මූලික ව හඳුනා ගනු ලබන බවයි. එ වැනි අවශ්‍යතා සහිත පුද්ගලයින් වෙත වංචාකරුවන් සියුම් ලෙස සමීප

වන අතර, ඔවුන්ගේ මානසිකත්වය ක්‍රම ක්‍රමයෙන් වෙනස් කරනු ලබයි. ඔවුන්ගේ විශ්වාසය දිනා ගැනීම සඳහා සහාය සහ මාර්ගෝපදේශ ලබා දෙන අතර, විශ්වාසය දිනා ගැනීමෙන් පසු ව වංචාකරුවන් විසින් මෙකී අභියාචනා පුද්ගලයින්ගේ මුදල් සොරකම් කිරීම සඳහා ක්‍රම සකස් කරනු ලැබේ. මූල්‍ය වංචා කිරීමේ මාර්ග ලෙස කොවිඩ්-19 වසංගත තත්ත්වය වැනි සමාජීය වෙනස්වීම් සහ ප්‍රවණතා යොදා ගැනීමෙන් පෙනී යන්නේ පාරිසරික සහ සමාජීය වෙනස්කම් හා අනුරූපී වීමට සහ අනුවර්තනය වීමට මූල්‍ය වංචාවලට ඇති හැකියාවයි.

වංචාකරුවන් භාවිත කරන මාර්ග

මූල්‍ය වංචා සඳහා විවිධ ප්‍රවාහ යොදා ගැනෙන අතර, දුරකථන ඇමතුම්, කෙටි පණිවිඩ, ඊමේල් පණිවිඩ, සමාජ මාධ්‍ය, පුවත්පත් සහ සඟරා ඉන් සමහරක් වේ. මූල්‍ය වංචා සීමාවකින් තොර ව සෑම සියලු දෙනා ඉලක්ක කර ගනියි. වංචාකරුවන් විසින් විවිධ සමාජ කණ්ඩායම් ඉලක්ක කර ගැනීම සඳහා විවිධ ප්‍රවාහ භාවිත කරනු ලබයි. ප්‍රේම වංචා වෙත කාන්තාවන් ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා දුරකථන ඇමතුම්, කෙටි පණිවිඩ සහ සමාජ මාධ්‍ය නිරන්තරයෙන් උපයෝගී කර ගනු ලබයි. ආකර්ෂණීය ප්‍රචාරණය, පොළඹවා ගත හැකි කතා සහ ඒත්තු ගැන්විය හැකි ප්‍රතිලාභ සහිත ව සමාජ මාධ්‍යය මූලික ව යොදා ගනුයේ තරුණ පරම්පරාව වෙත සම්ප වී ඔවුන් රැවටීමටයි. වැඩිහිටි පරම්පරාව වෙත සම්ප වීම සඳහා වංචාකරුවන් විසින් බහුල ව ම උපයෝගී කර ගනුයේ පුවත්පත් වන අතර, එයට හේතු වී ඇත්තේ පුවත්පත් භාවිතය වැඩිහිටි පරම්පරාව අතර වර්තමානයේ ද ප්‍රචලිත වීමයි. ඊමේල් පණිවිඩ සහ දුරකථන ඇමතුම් වංචාකරුවන් විසින් බොහෝ විට උපයෝගී කර ගනු ලබන්නේ මැදි වයසේ තැනැත්තන් ඉලක්ක කර ගැනීමට ය.

සත්‍ය ජීවිතයේ අවස්ථාව විශ්ලේෂණය කිරීම

ආශා මුහුණ දුන් ඉහත සඳහන් සිදුවීම් ශ්‍රී ලංකාවේ දෛනික ව සිදු වන තවත් එක් වංචාවකි. සංවිධානාත්මක පුද්ගල කණ්ඩායමක් විසින් මෙම මූල්‍ය වංචාව සිදු කළ වග දැකිය හැකි ය. ආචාර්ය කාර්ල්, හැරී සහ දේශීය බැංකු ගිණුම් හිමියා මතුපිටින් මෙ කී වංචාව සඳහා දායක වූවන් ලෙස හඳුනා ගත හැකි වුව ද, තිරයේ පිටුපස තවත් බොහෝ පාර්ශ්වයන් මෙහි කොටස්කරුවන් විය හැකි ය. වංචාවේ මහ මොළකරු කවුරුන් දැ යි පැහැදිලි නැත. කෙ සේ වුව ද, ආචාර්ය

කාර්ල් අදාළ වංචාවේ පුරෝගාමියා වීමට හැකියාවක් ඇති සේ ම, ඉහත සඳහන් කළ සියලු පාර්ශ්වයන් අතරමැදියන් ලෙස කටයුතු කරනා අතරතුර වංචාවේ මහ මොළකරු තිරය පිටුපස සිට වංචාව බාධාවකින් තොර ව සුමට ලෙස සිදු වීම තහවුරු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය පියවර ගන්නවා ද විය හැකි ය.

ආචාර්ය උපාධියක් හිමි වගකීම් සහිත උගත් පුද්ගලයකු ලෙස රඟ දක්වන ආචාර්ය කාර්ල්, සමාජ මාධ්‍ය තුළින් ආශාගේ එක ම සිහිනය බෙදා හදා ගනිමින් සහ එය පෝෂණය කරමින් ඇයගේ බාල වයස් මට්ටම ඉලක්ක කර ගෙන මෙන් ම ඇයට ප්‍රතික්ෂේප කළ නො හැකි ත්‍යාගයක් යවා ඇයව ආකර්ෂණය කර ගනියි. මෙ කී වංචාවේ දී, මානුෂීය හැඟීම් වන අනාගත අභිප්‍රායයන්, වයස, කුතුහලය සහ සමාජ තත්ත්වය වංචාකරුවන්ගේ අවශ්‍යතාවන්ට නතු කර ගනු ඇත. ඔහු ආශාගේ විශ්වාසය දිනා ගන්නේ ත්‍යාගයේ ඡායාරූපයක් යැවීම තුළින් වන අතර, එය විශ්වාස කරන ආශා තම ඉතුරුම් ආගන්තුකයකුගෙන් හිමි වන ත්‍යාගයක් උදෙසා වැය කරන්නී ය.

මූල්‍ය වංචාවන්හි දී ඉංග්‍රීසි භාෂාවේ බහුල ව භාවිතයට ගැනෙන හැරී, කාර්ල්, විලියම්, මයික් ආදී වූ නම් යොදා ගැනේ. තව ද, බොහෝ වංචාවන්හි දී, විදේශ ජාතිකයින් මෙන් ම විදේශයන්ගෙන් රැගෙන එන ත්‍යාග ගෞරවයක් සහ අභිමානයක් ලෙස සලකයි. එ මගින් මිනිසුන් වංචාවන්ට ආකර්ෂණය කර ගැනීම සඳහා වඩාත් ඒත්තු ගැන්විය හැකි සහ විශ්වාසදායී මාර්ගයක් සපයනු ලබයි. තව ද, මෙ කී සැබෑ ජීවිතයේ වංචාව මහා පරිමාණ වංචාවක් ලෙස සැලකිය හැක්කේ දින හතක් වැනි කාලයක් තුළ රුපියල් 1,795,000ක් අහිමි වීමට එය පාදක වූ බැවිනි.

මෙ රට ආර්ථික කටයුතු බොහොමයක් හා සම්බන්ධ ව බදු අය කිරීම, ගාස්තු සහ රෙගුලාසි නිකුත් කිරීම, චක්‍රලේඛ, මාර්ගෝපදේශ සහ වෙනත් බොහෝ අනුකූලතා අවශ්‍යතා නිකුත් කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාව තුළ කටයුතු කරන බවට සෑම සියලු දෙනා අතර ම ප්‍රසිද්ධ ප්‍රධාන ආයතන ත්‍රිත්වයක් වන ශ්‍රී ලංකා රේගුව, එක්සත් ජාතීන්ගේ සංවිධානය සහ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව යන ආයතන සහ ඒවායේ නියාමන කටයුතු මෙම වංචාවේ දී අවහාවිත කර ඇත. මූල්‍ය වංචාවක වින්දිතයින් වංචාකරුවන් ව ආරම්භයේ දී බොහෝ සෙයින් විශ්වාස කරනු ලබයි. තමන්ගේ ත්‍යාග, මුදල් ත්‍යාග, මූල්‍ය සහය වැනි දෑ සොරකම් කිරීම සඳහා වංචාකරුවන් මුදල් සොරා ගැනීමට උපයෝගී කර

ගන්නා නිෂ්කාශන ගාස්තු, බදු සහ අය කිරීම් බලධාරීන් විසින් පනවන ලද බාධාවන් ලෙස වින්දිතයින් විසින් සලකනු ලබයි. එ බැවින්, අදාළ බලධාරීන්ගෙන් සහය සහ උපකාර ලබා ගැනීමට වින්දිතයින් ආරම්භයේ දී මැලී වෙයි. ඇතැම් අවස්ථාවල අදාළ බලධාරීන් සම්බන්ධ කර ගනිමින් ඉහත සඳහන් කර ඇති පරිදි විවිධ ගෙවීම් පිළිබඳ ව විමසුම් කළ ද, එම නිලධාරීන් විසින් වංචා පිළිබඳ ලබා දෙන උපදෙස් නො තකා වින්දිතයින් ඔවුනට බැන වදින අවස්ථා ද ඇත.

තනි ව ක්‍රියාත්මක වීම සහ කිසිවෙකු සමඟ බෙදා හදා නො ගැනීම වංචාවට ගොදුරු වීමට හේතු වන ප්‍රධාන සාධකයකි. මෙ වැනි හැසිරීම් සඳහා හේතු වන ප්‍රධාන මානව ලක්ෂණය වනුයේ තණ්හාව වන අතර, එය යමක් සීමා රහිත ව විශ්වාස කිරීමටත්, නො සැලකිලිමත් ලෙස ක්‍රියා කිරීමටත් හේතු වේ.

වැළැක්වීමේ පියවර

2006 අංක 6 දරන මූල්‍ය ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනත ප්‍රකාර ව, වංචාවන් නීත්‍යානුකූල නො වන කටයුත්තක් ලෙස සලකනු ලැබේ. ගනුදෙනුවක් හෝ ගනුදෙනුවක් කිරීමට තැත් කිරීමක් වංචාවකට සම්බන්ධ යැ යි සැක කිරීමට ආයතනයකට සාධාරණ හේතු තිබෙන අවස්ථාවක දී, 2006 අංක 6 දරන මූල්‍ය ගනුදෙනු වාර්තා කිරීමේ පනතේ 7 වැනි වගන්තිය ප්‍රකාර ව, අදාළ ආයතනය එම සැකය ඇති කර ගැනීමෙන් හෝ තොරතුරු ලබා ගැනීමෙන් පසු ව, එහෙත් එතැන් පටන් වැඩ කරන දින දෙකක් පසු නො වී, සැක සහිත ගනුදෙනු වාර්තාවක් ලෙස ගනුදෙනුව හෝ ගනුදෙනු කිරීමට තැත් කිරීම හෝ නැතහොත් තොරතුරු ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයට වාර්තා කළ යුතු වේ.

කිසියම් පුද්ගලයකු වංචාවක වින්දිතයකු වූ විගස ඔහු/ඇය වංචාකරුගේ බැංකු ගිණුම ඇති බැංකුව වෙත (ඇත්නම්) දැනුම් දීමට කඩිනමින් පියවර ගත යුතු වන අතර, ළඟ ම පිහිටි පොලිස් ස්ථානයේ ද පැමිණිල්ලක් කළ යුතු වේ. එ වැනි වින්දිතයින්ට මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය ද ඇතුළු ව අදාළ අනෙකුත් ආයතනයන්ට ද දැන්විය හැකි ය. ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකයට දැනුම් දෙන්නේ නම්, අංක 30, ජනාධිපති මාවත, කොළඹ 01 යන ලිපිනයට තැපැල් මගින් ද, fiu@cbsl.lk යන විද්‍යුත් ලිපිනයට ඊමේල් පණිවුඩයක් ද එවිය හැකි ය. මූල්‍ය වංචාවන්ගේ වින්දිතයන් වීම වැළැක්වීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මූල්‍ය බුද්ධි ඒකකය බොහෝ පියවර ගෙන ඇති අතර, වංචා පිළිබඳ ලැබී ඇති සැක සහිත ගනුදෙනු

වාර්තා අදාළ නීතිය බලාත්මක කරන ආයතන වෙත කාලීන ව යොමු කිරීම, දැනුවත් කිරීමේ වැඩසටහන් පැවැත්වීම, ලිපි පළ කිරීම සහ බැංකුවල දැන්වීම් පළ කිරීම එ වැනි පියවර කිහිපයක් වේ.

පරීක්ෂාකාරී වන්න

කෙසේ වුව ද, මූල්‍ය වංචා තර්ජනය වැළැක්වීම සඳහා මූලික වගකීම මහජනතාව සතු වේ. වංචාවක වින්දිතයෙකු වීමෙන් පසු වැය වන පෞද්ගලික සහ සමාජ පිරිවැය වැළැක්වීම සඳහා, පසුව නිවැරදි කිරීමේ පියවර ගැනීමට වඩා, මහජනතාව සුපරීක්ෂාකාරී වීමෙන් අදාළ වංචාවන්ට ගොදුරු වීමෙන් වැළකීම වඩාත් සුදුසු වේ.

මූල්‍ය වංචාවලින් ඔබ ආරක්ෂා වීම සඳහා පහත සඳහන් පියවර අනුගමනය කළ හැකි ය.

- බැංකු ගිණුම් විස්තර, හර/බැර කාඩ්පත් විස්තර, එක් වරක් පමණක් භාවිත වන මුරපද (OTPs) වැනි පෞද්ගලික මූල්‍ය තොරතුරු නො හඳුනන පාර්ශ්වයන් වෙත අනාවරණය නො කරන්න.
- සෑම විට ම ගෙවීම් සිදු කිරීමට පෙර තොරතුරු සත්‍යාපනය කරන්න.
- නො දන්නා පුද්ගලයන්ට හෝ නිෂ්පාදන මිල දී ගැනීමට කිසිදු අත්තිකාරම් ගෙවීමක් සිදු නො කරන්න.
- සැක සහිත ඊමේල් පණිවිඩ, කෙටි පණිවිඩ, අධිසම්බන්ධකයන් (Hyperlinks), ස්වයංක්‍රී ව විවර වන කවුළු යනාදිය විවෘත නො කරන්න.
- තනි ව ක්‍රියා නො කරන්න. ඕනෑ ම සැක සහිත මූල්‍ය තත්ත්වයක දී ඔබේ පවුල, වැඩිහිටියන්, සමීප මිතුරන් සහ බලධාරීන් සමඟ සාකච්ඡා කරන්න. එ මෙන් ම, ඔවුන්ගෙන් සහාය ලබා ගන්න.
- මූල්‍ය ලෝකයේ නවීනතම ධනාත්මක සහ සෘණාත්මක ප්‍රවණතා පිළිබඳ ව දැනුවත් වන්න.

මහජනතාව වෙත ලබා දෙන පණිවිඩය

‘නොමිලේ ලබා දෙන දිවා ආහාරයක් වැනි කිසිදු යමක් නොමැත.’ මූල්‍ය වංචාවක දී පොරොන්දු වන ප්‍රතිලාභ ආරම්භයේ දී පොළඹවන සුළු ස්වභාවයක් ගන්නා අතර, අවසානයේ දී පීඩා විඳීමකට මඟ පාදනු

ඇත. මූල්‍ය වංචා හඳුනා ගැනීමට, වාර්තා කිරීමට සහ ඒවායෙන් තමන් ආරක්ෂා වීමට අවධානයෙන් සහ පරීක්ෂාකාරී ව පසු වන මෙන් මහජනතාවගෙන් ඉල්ලා සිටිමු. සෑම විට ම තමාට නුහුරු කාරණා සමඟ ගනුදෙනු කිරීමේ දී ඒවා පිළිබඳ විමසීම් සිදු කරන්න. ඔබගේ අඛණ්ඩ සුපරීක්ෂාකාරී බව, කාලීන ක්‍රියා මාර්ග සහ මූල්‍ය දැනුම කෙටි කාලීන ව මූල්‍ය වංචාවලින් වැළැකී සිටීමට උපකාරී වනු ඇති අතර, එය දිගු කාලීන ව සුරක්ෂිත සහ නො පළඳු දේශයක් ගොඩ නැගීමට සහාය ලබා දෙනු ඇත.

මූලාශ්‍ර

(n.d.). Retrieved from Merriam-Webster's Learners Dictionary: <https://learnersdictionary.com/>

(2019). In B. Carlson, Don't Fall For It: A Short History of Financial Scams. John Wiley & Sons.

American Bankers Association. (n.d.). Retrieved from ABA Foundation: <https://slideplayer.com/slide/9698794/>

Common Scams and Crimes. (n.d.). Retrieved from FBI:

<https://www.fbi.gov/scams-and-safety/common-scams-and-crimes>

Financial Scamming - Our Campaign and Research to Date. (n.d.). Retrieved from <https://www.tradingstandards.uk/media/documents/policy/research/scam-booklet-final-draft.pdf>

News & alerts. (2021). Retrieved from SCAMWATCH: <https://www.scamwatch.gov.au/>

News and Events. (2020). Retrieved from [interpol.int: https://www.interpol.int/News-and-Events/News/2020/More-than-20-000-arrests-in-year-long-global-crackdown-on-phone-and-Internet-scams](https://www.interpol.int/News-and-Events/News/2020/More-than-20-000-arrests-in-year-long-global-crackdown-on-phone-and-Internet-scams)

Phil Catlett, B. B. (2017, March 29). Top financial scams plaguing Americans. (WoodTV.com, Interviewer)

PwC's Global Economic Crime and Fraud Survey. (2020). Retrieved from [pwc.com: https://www.pwc.com/gx/en/services/forensics/economic-crime-survey.html](https://www.pwc.com/gx/en/services/forensics/economic-crime-survey.html)

මධ්‍යගත කෘෂිකාර්මික

තොරතුරු පද්ධතියක් කරා...

එම්. සී. දිල්හාන් ද සිල්වා

නියෝජ්‍ය අධ්‍යක්ෂ

ප්‍රාදේශීය සංවර්ධන දෙපාර්තමේන්තුව

පසුබිම

කෘෂිකර්මාන්තය තවදුරටත් ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයේ කොඳු නාරටිය ලෙස සලකනු ලබන්නේ එය ජාතික ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහතික කරන අතර ම එම අංශය රටේ බහුතර සේවා නියුක්තියට දක්වන දායකත්වය සහ අපනයන ඉපයීම් සඳහා ද සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සපයන බැවිනි. තේ, රබර් සහ පොල් වැනි ප්‍රධාන වැවිලි හෝගවලට අමතර ව, ශ්‍රී ලංකාව තුළ පුළුල් ලෙස සිදු කරන කෘෂි නිෂ්පාදන ලෙස හෝග නිෂ්පාදනය (වී, එළවලු, පලතුරු, අනෙකුත් ක්ෂේත්‍ර හෝග (Other Field Crops) හා ඒ ආශ්‍රිත කර්මාන්ත), සුළු අපනයන හෝග, මත්ස්‍ය කර්මාන්තය (අභ්‍යන්තර සහ මුහුදු ආශ්‍රිත කර්මාන්ත) සහ සත්ව නිෂ්පාදන (කිරි, මස්, බිත්තර නිෂ්පාදනය සඳහා කිරි ගවයින්, කුකුළන්, එළුවන් සහ ඌරන් ආදී සත්ව පාලන කටයුතු) සැලකිය හැකිය. විශේෂයෙන් ම කෙටි කාලීන හෝග නිෂ්පාදනය සඳහා අවශ්‍ය ජල සැපයුම වර්ෂාව මත පදනම් ව ද, අතිරේක වාරි මාර්ග ආධාරයෙන් ද සිදු කෙරේ. ජල සැපයුමේ ස්වභාවය මත පදනම් ව ගොවියා හෝග වගාවන් සිදු කරන අතර, හෝග විවිධාංගීකරණයේ ද යෙදේ.

ඉහත කී මූලික කෘෂි නිෂ්පාදන මත පදනම් ව, කෘෂි අගය දාමයන් (Agriculture Value Chain) තුළ ඉතා විශාල සැපයුම්කරුවන් සහ ඉල්ලුම්කරුවන් සංඛ්‍යාවක් කටයුතු කරන අතර, මෙම ජාලය හා සම්බන්ධ වූ රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික අංශයේ තීරණ ගන්නන් සහ පහසුකම් සපයන්නන් ද රැඳී සිටිති. මේ සියලු අංශ නිවැරදි පරිභෝජන, ආයෝජන හා ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම සඳහා වන නිවැරදි සහ තත්කාලීන

(Real Time) තොරතුරු ලබා ගැනීම වෙනුවෙන් ඉමහත් උත්සාහයක යෙදේ.

රටක මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක් (Centralized Agriculture Information System (CAIS)) සාමාන්‍යයෙන් ක්‍රියාත්මක වන්නේ රාජ්‍ය අංශය විසින් සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ දත්ත නීතිපතා එකතු කර ගැනීමෙනි. දත්ත එකතු කිරීම සඳහා වන විශ්වසනීය නිවැරදි යාන්ත්‍රණයක් ගොඩ නගා ගැනීම ද මෙහි දී වඩාත් වැදගත් වේ. මෙම පද්ධතිය භාවිත කරන්නන්ට තම තීරණ ගැනීම සඳහා අවශ්‍ය තොරතුරු කෙටි කාලීන තීරණ (නිෂ්පාදනය කරන්නේ කුමක් ද, කා සඳහා ද, විකුණන්නේ කවදා ද, කොතනක ද, කුමන මිලකට ද) සහ දිගුකාලීන තීරණ (කුමක්, කවදා සිදු විය යුතු ද යන්න හෝ රජයේ තීරණ ක්‍රියාත්මක කිරීම) සමඟ ගැලපෙන ලෙස හඳුනා ගත හැකි ය.

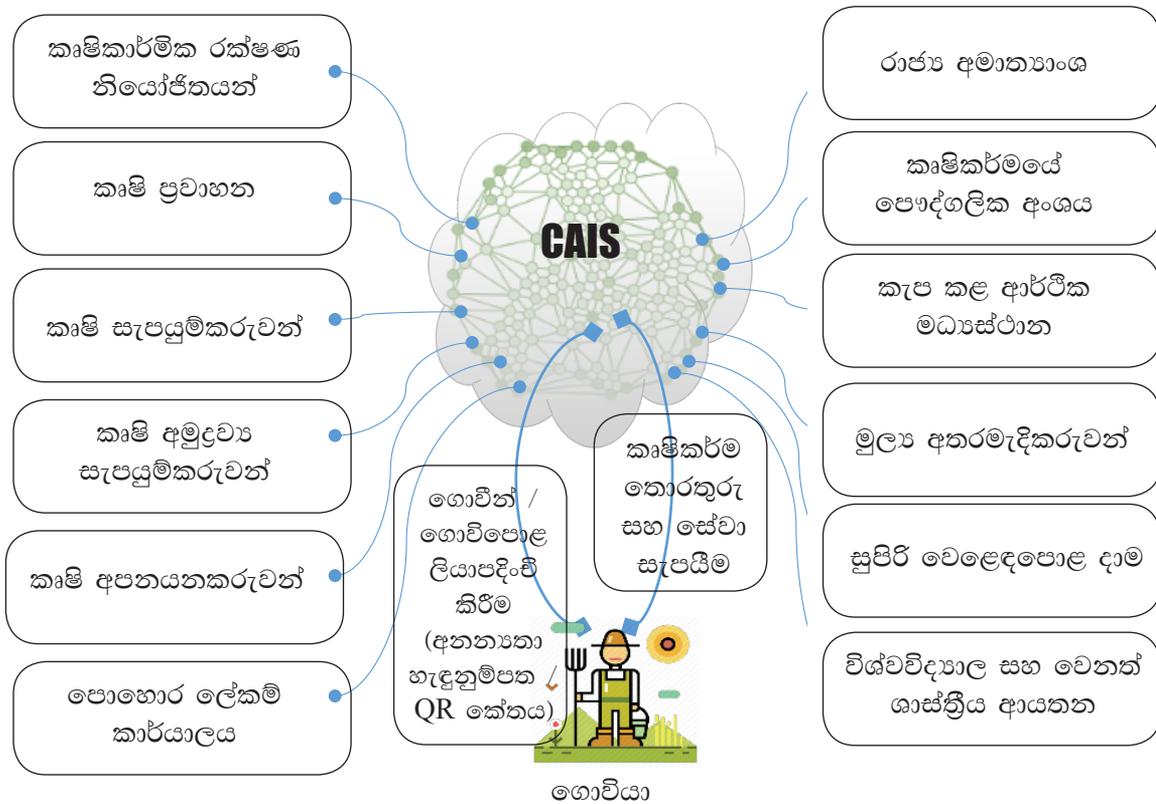
ශ්‍රී ලංකාවේ බොහෝ කෘෂි කාර්මික නිෂ්පාදන පිළිබඳ තොරතුරු පද්ධති මධ්‍යගත නොවන අතර එම පද්ධති නිෂ්පාදන පුරෝකථනය, තාක්ෂණික තොරතුරු බෙදා හැරීම හෝ අලෙවිකරණ සහාය වැනි නිශ්චිත අවශ්‍යතාවන්ට සීමා වී ඇත. තව ද, මෙම තොරතුරු පද්ධති මගින් ගන්නා විසඳුම් අන්තර් ක්‍රියාකාරී (Interoperable) නොවන බැවින් සහ තොරතුරු යාවත් කාලීන නොවන බැවින් කෘෂි අංශය හා සම්බන්ධ ගැටලුවලට සම්පූර්ණ මෙන් ම ප්‍රායෝගික හා වඩාත් සාර්ථක විසඳුම් ලබා දීමට ද අපොහොසත් වෙයි. මෙවැනි තොරතුරු පද්ධති කෘෂි කර්මාන්තයේ විවිධ අංශයන්හි සීමිත අවශ්‍යතා සපුරාලීමේ අරමුණින් නිර්මාණය කොට සංවර්ධනය කරන ලද ඒවා බැවින්, අන්තර් ක්‍රියාකාරී පුළුල් තීරණ ගැනීම සඳහා යොදා

ගත නො හැක. උදාහරණ ලෙස, ශ්‍රී ලංකා කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ හෝග පුරෝකථන තොරතුරු පද්ධතිය, බීජ හා රෝපණ ද්‍රව්‍ය තොරතුරු පද්ධතිය, අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ කුරුඳු ගොවීන් ලියාපදිංචි කිරීමේ තොරතුරු පද්ධතිය සහ පුද්ගලික අංශය මගින් පාලනය වන 'ගොවිපල' සහ 'ගොවිමිතුරු' වැනි කෘෂි අලෙවි කරන තොරතුරු පද්ධතීන් දැක්විය හැකි ය.

මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක පදනම ලෙස සියලු ගොවීන්ගේ තොරතුරු එක් රැස් කොට සම්පූර්ණ ගොවි දත්ත ගබඩාවක් නිර්මාණය කිරීමෙන් සිදු කළ හැකි ය. දෙවනුව, මෙය විවිධ කෘෂි පාර්ශ්වකරුවන් ද සම්බන්ධ කරන පුළුල් දත්ත වේදිකාවක් (Data Platform) බවට පත් කළ හැකි ය. මේ අනුව, ආර්ථික වශයෙන් වැදගත් වූ විවිධ විසඳුම් සෙවීම සඳහා මූලික තොරතුරු ගබඩාවක් බවට

මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතිය පත් කළ හැකි ය.

කෘෂි කර්මාන්තය ආර්ථිකයේ මූලික අංශයක් වන ආසියානු රටවල මෙවැනි තොරතුරු පද්ධතීන් සාර්ථක ලෙස අත් හදා බලමින් පවතී. ඉන්දියාවේ කෘෂිකර්ම හා ගොවි සුබසාධන අමාත්‍යාංශය විසින් සංවර්ධනය කරන ලද 'කිසාන්' (Kisan) නැමැති ගොවීන්ගේ මාර්ගගත ලියාපදිංචි කිරීමේ දොරටුව කෘෂිකාර්මික අංශය ඩිජිටල්කරණය කිරීම සඳහා සජීවී උදාහරණයකි. තව ද, පිලිපීනයේ ක්‍රියාත්මක Registry System for Basic Sectors in Agriculture (RSBSA) ක්‍රමවේදය ද මෙවැනි මධ්‍යගත කෘෂි තොරතුරු පද්ධතියක් වන අතර, බංගලාදේශයේ 'ඊ-ක්‍රිෂොක්' (e-Krishok) ද පුළුල් පරාසයක කෘෂි සේවා යෝජනා ආවරණය කරන මූලික වශයෙන් මාර්ගගත තොරතුරු ගබඩාවකි.

රූපය 1: මධ්‍යගත කෘෂිකාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක ක්‍රියාකාරීත්වය

මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක අවශ්‍යතාව

කෘෂි අංශය හා බද්ධ වූ විවිධ ගැටලු අධ්‍යයනයේ දී ඒවායේ මූලික හේතූන් සොයා බැලීම සහ විසඳුම් ලබා දීමට අපහසු වී ඇත්තේ කේන්ද්‍රගත, නිවැරදි සහ කාලීන තොරතුරු පද්ධතියක් නොමැතිකම බව පැහැදිලි ය.

ඉල්ලුම හා සැපයුම නො සලකමින්, සැලසුම් රහිත ව ආහාර හෝ නිෂ්පාදනය හේතුවෙන් සිදු වන කෘෂි වෙළෙඳපොළ අකාර්යක්ෂමතාව රටේ සෑම නිෂ්පාදන කන්තයක දී ම දැකිය හැකි ප්‍රධාන ගැටලුවකි. ප්‍රධාන කෘෂි නිෂ්පාදන කන්තවල සිදු වන අධි අතිරික්ත සැපයුම දැඩි මිල උච්චාවචනයන්ට තුඩු දෙන අතර ගොවීන්ට ඉතා අඩු ආදායම් ලබා දීමට හේතු වෙයි. තව ද, කෘෂි නිෂ්පාදන සැපයුම් දාමය පුරා දැකිය හැකි අධික පසු අස්වනු හානි මගින් ද, කෘෂි සම්පත් භාවිතයේ අකාර්යක්ෂමතාව පෙන්නුම් කරයි. මෙවැනි බරපතල හේතූන් නිසා රජය මගින් පොහොර සහනාධාර, හෝග රක්ෂණ, ගොවි විශ්‍රාම වැටුප්, කෘෂි සහන ණය යනාදී නොයෙක් මෙවලම් හරහා ආහාර හෝග ලාභදායී කිරීමට පියවර ගත්ත ද, ගොවිතැන ග්‍රාමීය ප්‍රජාව අතර අඩු ලාභදායී ව්‍යාපාරයක් බවට පත් වී ඇත.

කොවිඩ් - 19 ගෝලීය වසංගතය ආරම්භයත් සමඟ ම තොරතුරු සන්නිවේදනයේ දුර්වලතා හේතුවෙන් කෘෂි නිෂ්පාදන අලෙවිය වෙනුවෙන් ම කැප වූ ආර්ථික මධ්‍යස්ථානවල ද අර්බුද ඇති විය. කෘෂි නිෂ්පාදන එම මධ්‍යස්ථානවලට ප්‍රවාහනය කළ නො හැකි වීම සහ ප්‍රවාහනය කළ නිෂ්පාදන තොග වෙළෙන්දා මිල දී ගැනීමට මැලි වීම මෙම තත්ත්වයට හේතු විය. ක්ෂේත්‍රයට යෑමට වූ අපහසුවත් සමඟ සමස්ත නිෂ්පාදනය හා සැපයුම තක්සේරු කිරීමට ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට සහ තීරණ ගන්නන්ට නො හැකි වීමෙන් මේවා අලෙවිකරණයට සහාය වීමට ද බලධාරීන්ට අපහසු විය.

මේ අතර, මධ්‍යගත තොරතුරු ලබා දීම කාර්යක්ෂම ව සහ ප්‍රශස්ත මට්ටමින් පවත්වා ගැනීමට නො හැකි වීමෙන් කෘෂි කාර්මික වසංගත (උදා. සේනා දළඹුවා (Fall Army Worm) බලපෑම), ගංවතුර සහ නියං වැනි ස්වභාවික විපත් හේතුවෙන් සිදු වන හෝග අලාභය සහ පද්ධතියට සිදු වූ හානිය ආදිය නිවැරදි ව තක්සේරු කිරීමට, ගොවීන්ට වන්දි ගෙවීම පිළිබඳ

නිවැරදි ව තීරණ ගැනීමට සහ විකල්ප ක්‍රියාමාර්ග හරහා ජාතික ආහාර සුරක්ෂිතතාව සහතික කිරීමට ද ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින්ට අපහසු වී ඇත.

මෙම කරුණු අනුව, තොරතුරු මත කෘෂි කාර්මික අංශයේ සියලු ක්‍රියාකාරකම් ඉහළ සංවේදීතාවක් දක්වන බව පැහැදිලි ය. තීරණ ගැනීමට බිජ රෝපණයේ සිට පසු අස්වනු පාලනය සහ පරිභෝජනය දක්වා නිවැරදි සහ කාලීන තොරතුරු වැදගත් වේ. ඉතා සුළු පරිමාණයේ වුව ද, කෘෂි කාර්මික අංශයේ සිදු කරනු ලබන ආයෝජන තීරණ ගැනීම සඳහා යෙදවුම් ලබා ගැනීමේ හැකියාව, කාලගුණ තොරතුරු තාක්ෂණික දැනුම, ශාක ආරක්ෂණ තොරතුරු, ඉල්ලුම-සැපයුම සහ මිල වැනි කෘෂි වෙළෙඳ තොරතුරු හා වෙනත් පාරිසරික සාධක ආදිය ඉතා වැදගත් වේ.

ගොවිතැනේ සිට පාරිභෝගිකයින් දක්වා කෘෂි කාර්මික අගය දාම ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීමේ දී තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණය (Information and Communication Technology (ICT)) භාවිතයෙන් ශ්‍රී ලංකාවේ ග්‍රාමීය ගොවි ප්‍රජාව ඇතුළු පුළුල් පරාසයකින් යුත් කෘෂි අංශයේ පාර්ශ්වකරුවන්ගේ භාවිතය සඳහා මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීම සහ ස්ථාපිත කිරීම සිදු කළ හැකි ය.

මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක නිර්මාණය

ජාතික මට්ටමේ මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීමෙන් ගොවීන්, කෘෂි නිෂ්පාදකයින් හා ව්‍යාපාරිකයින්, රාජ්‍ය හා පෞද්ගලික ආයතන, තීරණගන්නන් හා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදකයින් සහ පාරිභෝගික සාමාන්‍ය ජනතාවට අදාළ තොරතුරු රැස් කිරීම සහ බෙදා හැරීම සිදු කෙරේ. පරිශීලකයා සහ තොරතුරු සපයන්නා අනුව විවිධ මට්ටමේ තොරතුරු පුවරු (Dashboards) සපයනු ලැබුව ද ප්‍රවේශ විය හැක්කේ පරිශීලකයාගේ අරමුණු සඳහා අවශ්‍ය දත්ත සහ තොරතුරුවලට පමණි. මෙහි දී දත්තවල සුරක්ෂිතභාවය අතිශයින් වැදගත් කරුණක් බැවින් ඒ සඳහා වන දත්ත ආරක්ෂණ ක්‍රමවේද සකස් කළ යුතු ය.

නූතන තොරතුරු හා සන්නිවේදන තාක්ෂණ උපකරණ යොදා ගනිමින් දත්ත එක් රැස් කිරීම, විශ්ලේෂණය, සන්නිවේදනය සහ හුවමාරුව ස්වයංක්‍රීය ක්‍රියාවලියක් බවට පත් කළ හැකි අතර, තීරණ ගැනීම හා පුරෝකථනය කිරීම සඳහා කෘත්‍රීම බුද්ධිය (Artificial Intelligence) යොදා ගැනීම ද පසු ව සිදු කළ හැකි ය. තවදුරටත්,

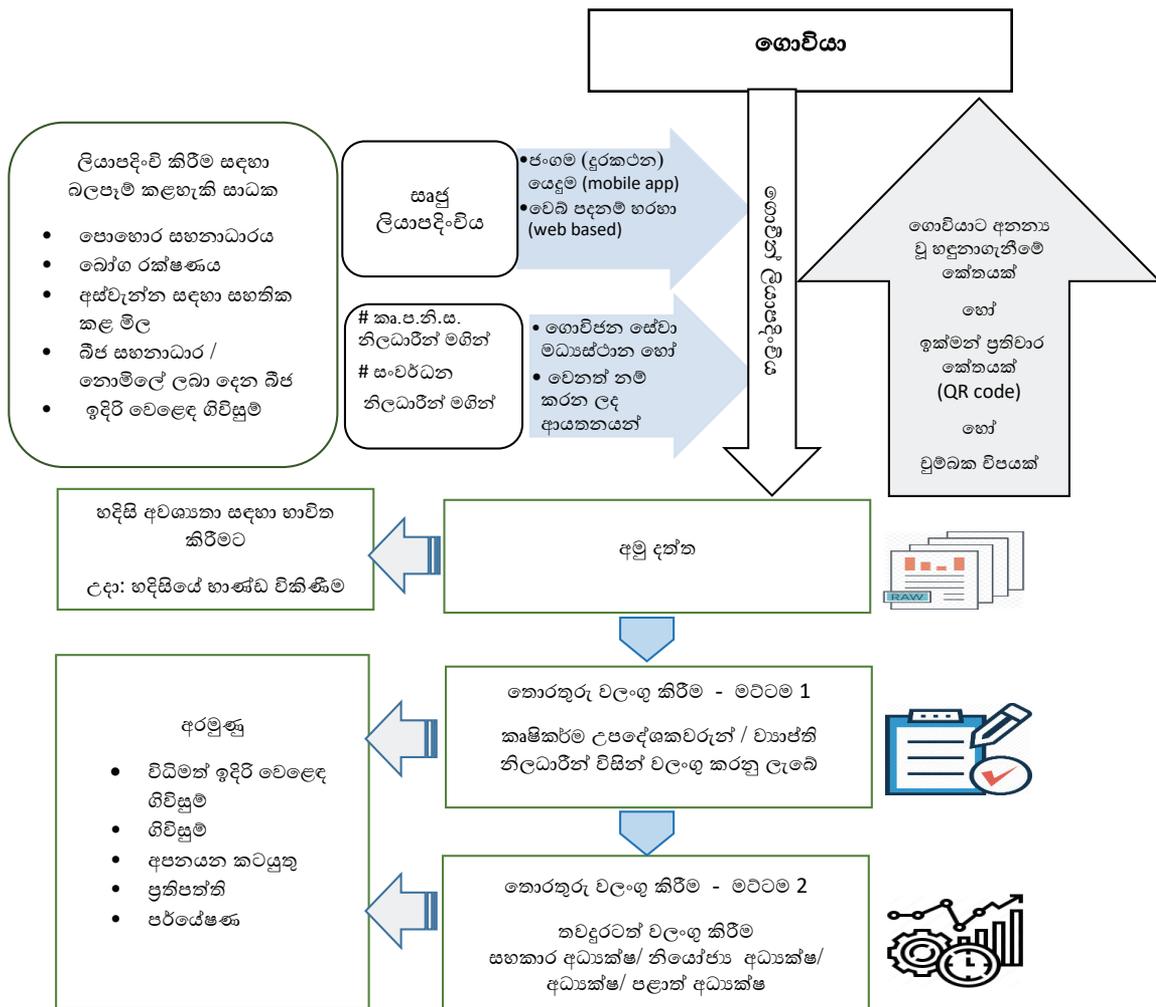
දත්ත එකතු කර ගැනීමට සහ විශ්ලේෂණයට ඩ්‍රෝන කාක්ෂණය, Internet of Things - IOT සහ භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධති (Geographic Information System (GIS)) ක්‍රමවේද ද භාවිත කළ හැකි ය.

මූලික ව, මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක පදනම වන ගොවීන්ගේ තොරතුරු රැස් කිරීම වෙනුවෙන් ගොවීන් ඒ සඳහා පොළඹවා ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. ආරම්භයේ දී නිෂ්පාදන අතිරික්ත කළමනාකරණයට සහ ග්‍රාමීය ගොවීන්ට සාධාරණ මිලක් සහතික කිරීමට මෙම පද්ධතිය හරහා කාර්යභාරයක් සිදු කළ හැකි ය. දෙවනුව, ගොවීන්ගේ උනන්දුව තවදුරටත් වැඩි කරවීමට ගොවියාට ලබා ගත හැකි සෘජු වාසි වන පොහොර සහ බීජ පිළිබඳ තොරතුරු, ශාක ආරක්ෂණ

සේවා තොරතුරු, වෙළෙඳපොළ විශ්වාසය, වගා කළ යුතු වඩා වාසිදායක හෝග තොරතුරු සහ කෘෂි ක්‍රියාකාරකම් හඳුනා ගැනීම, බැංකු, කෘෂි රක්ෂණ සහ වෙනත් මූල්‍ය කටයුතු සඳහා පහසුකම් හඳුන්වා දීමෙන් හැකියාවක් ලැබේ. තවදුරටත්, රජයෙන් ලබා දෙන සහන සහ ආධාර වන පොහොර සහනාධාරය, බීජ සහනාධාරය සහ ගොවි විශ්‍රාම වැටුප් ආදිය ලබා ගැනීම සඳහා මෙම පද්ධතිය හා සම්බන්ධ වීම අනිවාර්ය කිරීම වැනි උපක්‍රම ද භාවිත කළ හැකි ය.

ජංගම දුරකථනයක් හෝ ටැබ් උපකරණයක් භාවිතයෙන් ගොවීන්ගේ මූලික දත්ත රැස් කිරීම ක්ෂේත්‍ර මට්ටමේ දී සිදු කළ හැකි ය. මේ කාර්යය සඳහා කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශයට අනුයුක්ත ග්‍රාමීය

ගොවීන් ලියාපදිංචිය

රූපය 2: ගොවීන් ලියාපදිංචියේ ගැලීම් සටහන

කෘෂි ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් සහ වෙනත් අමාත්‍යාංශයන්ට අනුයුක්ත ග්‍රාමීය මට්ටමේ නිලධාරීන් යොදා ගත හැකි ය. තව ද භාවිතයට පහසු ජංගම යෙදුමක් (Mobile Application) හඳුන්වා දීමෙන්, මෙම තොරතුරු ලබා දීම ගොවීන් ලවා ම සිදු කරවා ගන්නට සැලැස්විය හැකි ය. ඉහළ පෙළ ක්ෂේත්‍ර නිලධාරීන් මගින් ඇතුළු කරන ලද දත්ත වලංගු කිරීමක් (Validation) පද්ධතිය හරහා ම සිදු කිරීමෙන් දත්තවල අඛණ්ඩ බව සහ නිවැරදි බව සහතික වනු ඇත. මෙම දත්ත ලබා දීමෙන් ලියාපදිංචි වන ගොවියා හඳුනා ගැනීමට චුම්බක විපයක් (Magnetic Chip) ලබා දීම හෝ හඳුනා ගැනීමේ ඉක්මන් ප්‍රතිචාර කේතයක් (Quick Response (QR) Code) ලබා දීම වැනි ආකර්ශණීය වූ නව තාක්ෂණික උපක්‍රමයක් හඳුන්වා දීම වැදගත් වේ.

යෝජිත දත්ත වේදිකාව ක්ලවුඩ් පදනමක් (Cloud Base) ලෙස සිදු කළ හැකි අතර බොහෝ ප්‍රවේශ සහිත අතුරු මුහුණත් (Multiple Access Interfaces) යොදා ගැනීමට හැකි භාවිතයට පහසු ජංගම යෙදුමක් හරහා ඉඩ සැලැස්වීමෙන් පහසුවෙන් බිම් මට්ටම දක්වා තොරතුරු රැස් කිරීම මෙන් ම සේවා සැපයීම ද සහතික කළ හැකි ය.

අපේක්ෂිත ප්‍රතිඵල

මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතිය නිර්මාණය කිරීමත් සමඟ ම එම සියලු ම කෘෂි කාර්මික තොරතුරු සහ වෙනත් සේවා එක ම ක්‍රමයක් යටතේ භූගෝලීය හෝ වෙනත් බාධක නො සලකා ගොවීන්ට මෙන් ම අගය දාමය තුළ සිටින සියලු ම පුද්ගලයින්ට සහ ආයතනවලට ලබා ගත හැකි ය. මෙම භාවිතය කරුණු කීපයකට ලඝු කළ නො හැකි මුත් පහත ආකාරයේ ප්‍රතිඵල බොහොමයක් අපේක්ෂා කළ හැකි ය.

- අනන්‍ය වූ හැඳුනුම්පතක්: මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක් බිහි වීමත් සමඟ ම එය තුළ සියලු ම ගොවීන් ලියාපදිංචි කර ඔවුන්ට ම අනන්‍ය වූ හැඳුනුම්පතක් ලබා දෙනු ඇත. ගොවීන් වෙත අනාගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු හා සේවා සැපයීම මෙම පද්ධතිය හරහා සිදු කෙරෙන අතර ගොවියාට ලබා දී ඇති සුවිශේෂී හැඳුනුම්පත ඉදිරිපත් කිරීමෙන් විවිධ වූ සේවාවන් ලබා ගත හැකි ය.
- සැලසුම් සහගත කෘෂි නිෂ්පාදනයක්: මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතිය හරහා ලැබෙන තොරතුරු මෙන් ම දැනුම හුවමාරු කර ගැනීම මත පදනම් ව සැලසුම් සහගත කෘෂි කාර්මික

නිෂ්පාදනයක් හඳුන්වා දිය හැකි ය. ඉල්ලුම-සැපයුම තොරතුරු, යෙදවුම් ලබා ගැනීමේ හැකියාව, කාලගුණය සහ දේශගුණය, පාංශු තත්ත්වයන්, මූල්‍යකරණය, වෙළෙඳපොළ ලබා ගැනීමේ හැකියාව, වෙනත් පාරිසරික ගැටලු, කෘෂි ව්‍යාප්තිය, විද්‍යුත්-ඉගෙනුම් (e-Learning) හා පුහුණුව, විශේෂඥ උපදෙස්, අපනයන අවස්ථා වැනි කෘෂිකාර්මික නිෂ්පාදනයට සහ අලෙවිකරණයට බලපාන සාධක ආදී තොරතුරු හරහා නිෂ්පාදන පද්ධතියේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩිදියුණු කිරීම, වෙළෙඳපොළ වැඩිදියුණු කිරීම සහ කෘෂි කාර්මික අපනයන සඳහා පහසුකම් සැලසෙනු ඇත.

- දත්ත පදනම් කර ගත් තීරණ: මෙම ක්‍රමවේද මගින් දත්ත පදනම් කර ගත් තීරණ ගැනීමට සහාය වන අතර, වැරදි තොරතුරු මත පදනම් ව ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ ගැනීම වැළැකේ. එ බැවින් ගොවීන්ට සහ අනෙකුත් කෘෂිකාර්මික පාර්ශ්වකරුවන්ට කාලෝචිත හා නිවැරදි තොරතුරු ලබා දෙනු ඇති අතර එමගින් කෘෂි කර්මාන්තයේ නිවැරදි තීරණ නියමිත වේලාවට ගැනීම සහතික කෙරේ.
- විශ්වසනීය කෘෂි අලෙවිකරණයක්: මෙම තොරතුරු පද්ධතිය හරහා කෘෂි කාර්මික නිෂ්පාදන පුරෝකථනය මත පදනම් ව හොඳින් සංවිධානය වූ කෘෂි කාර්මික අලෙවිකරණයක් සැලසුම් කළ හැකි ය. එබැවින්, මෙම ක්‍රමය මගින් නව අවස්ථා පිළිබඳ තොරතුරු සැපයීම, අනාගත ආයෝජකයින්/හවුල්කරුවන් සමඟ ගැලපීමට පහසුකම් සැලසීම ආදී කෘෂි කර්මාන්තයේ බොහෝ අංශ පිළිබඳ ව මඟ පෙන්වීම තුළින් කෘෂි කාර්මික නිෂ්පාදනය අඛණ්ඩ ව කර ගෙන යෑමට ගොවීන් දිරිමත් කරනු ඇති අතර මේ අනුව තරුණ පරම්පරාව පවා කෘෂි කර්මාන්තය වෙත ආකර්ෂණය වනු ඇත.
- සුරක්ෂිත සුභසාධන සංරචක: හෝග රක්ෂණය, ගොවි රක්ෂණය සහ විශ්‍රාම වැටුප් ක්‍රමය වැනි ගොවීන්ගේ සුභසාධන සංරචක වරින් වර පද්ධතියට එකතු කර ගොවීන් අතර ඔවුන්ගේ ක්‍රියාකාරකම්වල සුරක්ෂිතභාවය සහ තිරසාරභාවය ගැන විශ්වසනීයත්වයක් ඇති කිරීමෙන් ඔවුන්ගේ ගොවිතැන් කටයුතු කර ගෙන යෑම සඳහා ආරක්ෂිත මානසිකත්වයක් ඇති කළ හැකි ය.
- කාර්යක්ෂම පොහොර සහනාධාර යාන්ත්‍රණයක්: මෙම තොරතුරු පද්ධතිය භාවිතයෙන් නිවැරදි ගොවීන්ට නිවැරදි ප්‍රමාණයන්ගෙන් පොහොර ලබා

දීමට රිසි සහනාධාර යාන්ත්‍රණයක් කාර්යක්ෂම ව ක්‍රියාත්මක කිරීමට ද, ඒ අනුව, පොහොර අතිරික්ත භාවිතය හා ඒ සම්බන්ධ අහිතකර බලපෑම් අවම කිරීමට ද හැකි වෙයි.

- මූල්‍ය පහසුකම් සඳහා පරිසරයක් : කෘෂිකාර්මික කටයුතු, යාන්ත්‍රීකරණය, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය යනාදිය සඳහා ණය, කල්බදු පහසුකම් සහ වෙනත් මූල්‍ය පහසුකම් සැපයීම සඳහා සුදුසු පුද්ගලයකු ව තෝරා ගැනීමට හා සේවය කිරීමට බැංකු සහ වෙනත් මූල්‍ය ආයතනවලට මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතිය භාවිත කළ හැකි ය. එබැවින්, මෙම පද්ධතිය මූල්‍ය ආයතන සඳහා ඇති අවදානම අඩු කරන අතර සුදුසු පුද්ගලයාට සුදුසු වෙලාවට සුදුසු වූ සේවාවන් සැපයූ බවට සහතික කරයි.
- භූ-දත්ත පදනම් කර ගත් ප්‍රවාහන පද්ධතියක්: මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතිය හරහා භූ-දත්ත (Geo-dat) පදනම් කර ගත් ප්‍රවාහන පද්ධතියක් නිර්මාණය කළ හැකි අතර, එනමින් කෘෂි නිෂ්පාදන වෙළෙඳපොළට සහ පාරිභෝගිකයින්ට පිරිවැය එලදායී ලෙස ප්‍රවාහන කිරීම ඇතුළු ව හොඳින් සංවිධානය වූ සැපයුම් සේවාවක් සංවර්ධනය කළ හැකි ය.
- තත්ත්ව සහතික කිරීම්: මේ මගින් රට තුළ ක්‍රියාත්මක වන යහපත් කෘෂි කාර්මික පරිචයන් (Good Agricultural Practices) සහ තත්ත්ව සහතික කිරීම් සඳහා වැදගත් වන තොරතුරු පහසුවෙන් සොයා ගැනීමේ හැකියාවක් ලැබෙනු ඇත.
- විද්‍යුත්-වාණිජ්‍ය වේදිකාවක් (e-Commerce Platform): මෙම තොරතුරු පද්ධතිය බල ගැන්වීමත් සමඟ ම පුළුල් විද්‍යුත් වාණිජ්‍ය වේදිකාවක් සංවර්ධනය කිරීම හරහා, අස්වැන්න නෙළීමට පෙර සිට ම නිෂ්පාදන අන්තර්ජාල වෙළෙඳාම සඳහා යොමු කළ හැකි ය. මෙම විද්‍යුත්-වාණිජ්‍ය වේදිකාව හරහා තම නිෂ්පාදනවලට මිල නියම කිරීමට ගොවීන්ට බලය ලැබේ. ගොවීන්ට මධ්‍යගත තොරතුරු පද්ධතිය හරහා නිකුත් කරනු ලබන පූර්ව අනතුරු ඇඟවීම මත පදනම් ව තීරණ ගත හැකි අතර අස්වැන්න නෙළීමට පෙර ඔවුන්ගේ නිෂ්පාදන වෙළෙඳාම් කිරීම ආරම්භ කළ හැකි වේ.

මෙම ක්‍රමය මගින් ගොවියා මිල බාර ගන්නෙක් (Price Taker) වෙනුවට මිල නියම කරන්නෙක් (Price Setter) බවට බල ගැන්වෙයි.

දිගු ගමනක ආරම්භය

මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියක ආරම්භයක් ලෙස, කෘෂි රක්ෂණ මණ්ඩලයේ මූලිකත්වයෙන් ලෝක බැංකු සාමාජිකයකු වන ජාත්‍යන්තර මූල්‍ය අරමුදල සමඟ එක් ව සංවර්ධනය කළ සාර්ථක මට්ටමේ මෘදුකාංගයක් සමඟ අත්හදා බැලීම් පරීක්ෂණ කිහිපයක් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ වී ගොවීන් සමඟ සිදු කොට ඇත. කෘෂි රක්ෂණ මණ්ඩලය ආරම්භ කළ වැඩපිළිවෙල තවදුරටත් ඉදිරියට ගෙන යෑම සඳහා කෘෂිකර්ම අමාත්‍යාංශය මූලිකත්වයෙන් විවිධ ආයතන නියෝජනය වන පරිදි සැදුම් ලත් මෙහෙයුම් කමිටුවක් හරහා භූගෝලීය තොරතුරු පද්ධතියකට (Geographic Information System - (GIS)) මෙම කෘෂි තොරතුරු ඒකාබද්ධ කිරීමට වැඩසටහනක් ආරම්භ විය. මෙම වැඩසටහන හම්බන්තොට සහ අනුරාධපුර දිස්ත්‍රික්කයේ දැනටමත් ආරම්භ කොට ඇත. මේ අතර, වී වගාවට අමතර ව විවිධ කෘෂි නිෂ්පාදන තොරතුරු ප්‍රාථමික දත්ත ලෙස දත්ත පද්ධතියට ඇතුළත් කිරීමේ වැඩසටහනකට කෘෂිකර්ම පර්යේෂණ සහ නිෂ්පාදන සහකාර නිලධාරීන්ගේ සහායෙන් හම්බන්තොට දිස්ත්‍රික්කයේ මුල පුරා ඇත.

මෙම මධ්‍යගත කෘෂි කාර්මික තොරතුරු පද්ධතියේ සාර්ථකත්වය නුදුරු කාලයක දී යථාර්ථයක් බවට පත් වීම සියලු පාර්ශ්වකරුවන්ගේ අභිලාෂයයි. මෙම සාර්ථකත්වය රටේ අතිමහත් වූ කෘෂි ක්ෂේත්‍රයේ නියුතු වූවන්ගේ ද, රටේ ආර්ථිකයේ ද පෙරළියක් වනවාට නො අනුමානයයි.

පසුවදන

මෙම ලිපිය සකස් කිරීමේ දී අපනයන කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවයේ නියුතු සහකාර අධ්‍යක්ෂ (පර්යේෂණ) අරුණ රණවක මහතා, කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුවේ සේවයේ නියුතු සහකාර අධ්‍යක්ෂ (සංවර්ධන) මොහොමඩ් රිස්වාන් මහතා සහ කෘෂි කාර්මික හා ගොවිජන රක්ෂණ මණ්ඩලයේ සේවයේ නියුතු සහකාර අධ්‍යක්ෂ කසුන්දරී දිසානායක මහත්මිය සමඟ පැවැත්වූ සාකච්ඡාවලින් ලබා ගත් අදහස් හා යෝජනා ද භාවිත විය.

අනවසර මුදල් තැන්පතු භාර ගන්නා ආයතනවලින් සහ පුද්ගලයන්ගෙන්

භාර ගන්නා ආයතනවලින් සහ පුද්ගලයන්ගෙන්

ප්‍රවේශවී වෙමු

කවිඳු මිහිරාන් ෆොන්සේකා

කළමනාකාර සහකාර

බැංකු නොවන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

මහජනතාවගෙන් අනවසර මුදල් තැන්පතු භාර ගන්නා ආයතන සහ පුද්ගලයන් හතු පිපෙන්නාක් මෙන් අද වන විට රට පුරා බිහි වෙමින් පවතී. මෙවැනි නීත්‍යානුකූල නො වන මූල්‍ය ආයතනවල සහ පුද්ගලයන් වෙත මුදල් තැන්පත් කොට අපහසුතාවට පත් පුද්ගලයන් සිය සේසත ම අහිමි වීමෙන් තම ජීවිතය පවා අහිමි කර ගැනීමට තැත් කිරීම් වැනි සිදුවීම් පිළිබඳ අපට අසන්නට ලැබේ.

අනවසර මූල්‍ය ආයතන සහ පුද්ගලයන් යනු කවරේද?

විවිධාකාර වූ ණය ගිවිසුම් සහ ණය සාධන පත්‍ර භාවිත කරමින් ආයෝජන සැලසුම් ප්‍රවර්ධන කිරීම, අතථ්‍ය මුදල් (Virtual Currency) භාවිත කිරීම සහ වෙළෙඳ දැන්වීම් (Ad Click) තැරඹීම තුළින් මුදල් ඉපැයීමට හැකි බව පැවසීම වැනි ව්‍යාජ උපක්‍රම තුළින් අනවසර මුදල් ආයෝජනයන් සඳහා විවිධ පාර්ශ්වයන් විසින් මහජනතාව පොළඹවා ගනු ලබයි. මුදල් තැන්පත් කිරීමට පෙර, බලපත්‍රලාභී බැංකු හා මුදල් සමාගම් විසින් පිරිනමනු ලබන පොලී අනුපාත අහිබවා මෙම අනවසර මූල්‍ය ආයතන සහ පුද්ගලයන් හට ඉතා කෙටි කාල පරාසයක් තුළ ඉතා විශාල වශයෙන් පොලී/ප්‍රතිලාභ ලබා දීමට හැකියාවක් පවතින්නේ ද සහ එම අනවසර මූල්‍ය ආයතන වෙත කවර ආකාරයක ආර්ථික ශක්‍යතාවක් පවතී ද යන්න මහජනතාව විසින් විශේෂයෙන් සොයා බැලිය යුතු ම ය. නො එසේ නම් අවසානයේ දී සිය ආයෝජනයන්, ප්‍රතිලාභයන් ලබා ගත නො හැකි ව මහජනතාව පීඩාවට පත් වීම කණගාටුදායක තත්ත්වයකි.

2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනත අනුව, මහජන තැන්පතු භාර ගනිමින් කවර ආකාරයකින් හෝ මුදල් ණයට දීම හෝ කවර ආකාරයකින් හෝ මුදල් ආයෝජනය කිරීම 'මුදල් ව්‍යාපාරයක්' ලෙස හඳුන්වා ඇත. එම පනත ප්‍රකාර ව අධිකාරී බලයක් නොමැති ව මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වා ගෙන යෑම සහ තැන්පතු භාර ගැනීම වරදක් වේ.

තව ද, එම පනත අනුව මුදල් සමාගමක් හැර, වෙනත් තැනැත්තෙකු විසින් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මුදල් මණ්ඩලයේ අනුමැතිය නොමැති ව 'මුදල්', 'මූල්‍යකරණය', හෝ 'මූල්‍ය' යන වචන තනි ව හෝ වෙනත් වචන සමඟ එක් ව හෝ ඉන් සෑදුණ යම් වචනයක් හෝ වෙනත් භාෂාවක ඊට සමාන යම් වචනයක් හෝ තම ව්‍යාපාර නාමය සඳහා භාවිත කිරීම වරදක් වනු ඇත.

අනවසර මූල්‍ය ආයතන සහ පුද්ගලයන් වෙත මුදල් තැන්පත් කිරීමේ අවදානම

- අනවසර මුදල් තැන්පතු ලබා ගන්නා ආයතන සහ පුද්ගලයින් බොහෝ විට නීත්‍යානුකූල නො වන ව්‍යාපාරවල යෙදෙන බැවින් තැන්පතුකරුවන් ද ඒවාට දායක වීම තුළින් අනවශ්‍ය නඩු කටයුතුවලට පැටලීම
- අනවසර මූල්‍ය ආයතනවල කටයුතු මහ බැංකුව විසින් තහනම් කළ විට තම තැන්පතු මුදල් ලබා ගැනීම තාවකාලික ව ඇණ හිටීමෙන් මුදල් අපහසුතාවන්ට ලක් විය හැකි වීම

- අනවසර මුදල් තැන්පතු ලබා ගත් පුද්ගලයින් මිස ගිසහොත් හෝ විදේශගත වුවහොත් තම මුදල් ලබා ගැනීමට විවිධ දුෂ්කරතාවලට මුහුණ දීම
- ඔබ වෙතත් ආයතනයකින් හෝ පුද්ගලයකුගෙන් මුදල් ණයට ලබා ගෙන අනවසර තැන්පතුවල යෙදවීමෙන් ණයකරුවකු බවට පත්වීමේ අවදානම

අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතු කර ගෙන යෑමේ ප්‍රතිවිපාක මොනවා ද?

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බලපත්‍රයක් ලබා නො ගෙන නිසි අවසරයකින් තොර ව පවත්වා ගෙන යනු ලබන අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර සහ අනවසර මුදල් තැන්පතු ලබා ගන්නා පුද්ගලයන් සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් මුදල් ව්‍යාපාර පනත ප්‍රකාර ව පවත්වනු ලබන විමර්ශනවල දී වරදකරුවකු බව තීරණය වුවහොත්, එම පාර්ශ්වයන්ගේ සියලු ම ව්‍යාපාර කටයුතු තහනම් කිරීම, සියලු ම වත්කම් පැවරීම හෝ බැහැර කිරීම, තහනම් කිරීම සහ විදේශ ගමන් බලපත්‍ර අවලංගු කිරීම මෙන් ම මහාධිකරණයේ නඩු විභාගයකට ලක් කිරීමෙන් පසු සිරගත කිරීමකට හෝ දඩ මුදල් නියම කිරීමකට ලක් කරනු ලැබිය හැකි ය.

එසේ ම, මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ අධිකාරී බලයක් නොමැති ව පවත්වා ගෙන යනු ලබන අනවසර මුදල් ව්‍යාපාරයක යම් ආයෝජනයක් සිදු කරනු ලබන පුද්ගලයකු ද, එම පනත යටතේ වරදක් සිදු කිරීමට වක්‍ර ආකාරයෙන් අනුබල දීමේ පදනම යටතේ දණ්ඩනයට ලක්වීමේ අවදානමක් දරනු ලබයි.

මහජනතාවගේ මුදල් තැන්පතු භාර ගැනීමට අවසර ඇත්තේ කාට ද?

මහජනතාවගෙන් මුදල් තැන්පතු ලෙස භාර ගැනීමට අවසර දී ඇත්තේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ ලියාපදිංචි වී බලපත්‍ර ලබා ගත් ආයතනවලට පමණි. මහජනතාවට දැන ගැනීම පිණිස ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් අඩවියේ මෙම බලපත්‍ර ලබා ගත් ආයතනවල ලැයිස්තුවක් දක්වා ඇත.

මහජනතාවගෙන් මුදල් තැන්පතු භාර ගැනීම සහ එම මුදල් ණයට දීම සහ/හෝ ආයෝජනය කිරීම යන කටයුතු කර ගෙන යෑම සඳහා 1988 අංක 30 දරන බැංකු පනත සහ 2011 අංක 42 දරන මුදල් ව්‍යාපාර පනතේ විධිවිධානයන් යටතේ ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් පහත සඳහන් ආයතන වෙත අවසර ලබා දී ඇත.

- බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු (Licensed Commercial Banks)
- බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු (Licensed Specialized Banks)
- බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් (License Finance Companies)

අනවසර මුදල් ව්‍යාපාරවල නිරත පුද්ගලයන් සහ ආයතන සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ සුපරීක්ෂණ කාර්යයන්

මුදල් ව්‍යාපාර පනතට පටහැනි ව මහජන තැන්පතු භාර ගනිමින් අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත වන පුද්ගලයන් සහ ආයතන සම්බන්ධයෙන් මහජනතාව දැනුම්වත් කිරීමේ වැඩමුළු ලංකාවේ විවිධ ප්‍රදේශවල පැවැත්වීම මහජනතාව දැනුම්වත් කිරීමේ ප්‍රචාරණ කටයුතු සිදු කිරීම, එම පුද්ගලයන් සහ ආයතන සම්බන්ධයෙන් විමර්ශන කටයුතු සිදු කිරීම, එම පුද්ගලයන් සහ ආයතන සම්බන්ධයෙන් තෛතික ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම, එකී අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර පිළිබඳ තොරතුරු මහජනතාව වෙත සන්නිවේදනය කිරීම ඇතුළු ව මහජනතාවට සාධාරණයක් ඉටු කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ බැංකු නො වන මූල්‍ය ආයතන අධිකරණ දෙපාර්තමේන්තුව තුළ වෙත ම විමර්ශන අංශයක් 2020 වසරේ දී ස්ථාපිත කරනු ලැබ ඇත.

එසේම, මෙවැනි අනවසර මූල්‍ය ආයතන සහ පුද්ගලයන් බිහි වීම වැළැක්වීමට සහ එවැනි පාර්ශ්වයන්ගෙන් පොදු මහජනතාව ආරක්ෂා කර ගැනීම සඳහා ශ්‍රී ලංකා පොලීසිය, අධිකරණ පද්ධතිය සහ සෞඛ්‍ය නියාමන අධිකාරීන් ද ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත සහාය දක්වනු ලබයි. තව ද, මෙවැනි අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වා ගෙන යන ආයතන හෝ පුද්ගලයන් පිළිබඳ ව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිදු කරනු ලබන විමර්ශන කටයුතුවලට සහාය දැක්වීම සඳහා අපරාධ පරීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුවේ නිලධාරීන්ගෙන් සමන්විත වෙත ම ඒකකයක් ශ්‍රී ලංකා පොලීසියේ මූල්‍ය හා වාණිජ අපරාධ විමර්ශන කොට්ඨාශය තුළ ස්ථාපනය කර ඇත.

මහජනතාවගේ කාර්යභාරය කුමක් ද?

අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර පවත්වා ගෙන යන ආයතන හෝ පුද්ගලයන් වෙත මුදල් ආයෝජනය කිරීමේ දී ආකර්ෂණීය පොලී අනුපාත ලබා දීම, බදු ගෙවීම්

පැහැර හැරීම, මුදල් විශුද්ධීකරණය, ප්‍රකට ව්‍යාපාර නාම වෙත යොමු වීම, පෞද්ගලික දැන හැඳුනුම්කම් සහ අනෙකුත් වරප්‍රසාද හිමි වන බවට මවා පෙන්වීම තුළ අහිංසක මහජනතාව රැවටීමට ලක්වේ. එබැවින්, තමන් දුක් මහන්සියෙන් උපයා ගත් මුදල් ආයෝජනය කිරීමේ දී රැවටිලිකාරයින්ට හසු නො වී, ඉහළ පොලී අනුපාත සහ වරප්‍රසාදවලට රුවි නො වී බුද්ධිමත් ව කටයුතු කිරීමට මහජනතාව වග බලා ගත යුතු අතර, එවැනි අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර හෝ පුද්ගලයන් පිළිබඳ තොරතුරු දැන ගත් විගස 011-2477504 යන දුරකථන අංකය හරහා ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත

වාර්තා කරන මෙන් දන්වා සිටී. එම තොරතුරු ලබා දෙන පුද්ගලයන්ගේ සහ ඔවුන් විසින් ලබා දෙන එම තොරතුරුවල රහස්‍යභාවය ආරක්ෂා කිරීමට ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව බැඳී සිටී.

එසේම, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව විසින් සිය විමර්ශන කටයුතු සඳහා තොරතුරු ලබා දෙන ලෙස මහජනතාවගෙන් ඉල්ලුම් කරනු ලැබූ විට එම තොරතුරු කඩිනමින් ලබා දී, ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව වෙත උපරිම සහායක් ලබා දීම තුළින් ඉහත කී අනවසර මුදල් ව්‍යාපාර හා පුද්ගලයන් තවදුරටත් රට පුරා ව්‍යාප්ත වීම අවම වනු ඇත.

වැඩි විස්තර ලබා ගත හැක්කේ කෙසේ ද?

මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත විය හැකි මහ බැංකුවේ ලියාපදිංචි ආයතන සම්බන්ධයෙන් ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ පහත දෙපාර්තමේන්තුවලින් ඔබට වැඩි විස්තර ලබා ගත හැකි ය.

බලපත්‍රලාභී වාණිජ බැංකු සහ බලපත්‍රලාභී විශේෂිත බැංකු පිළිබඳ ව බලපත්‍රලාභී මුදල් සමාගම් සහ බලපත්‍රලාභී කල්බදු මූල්‍යකරණ සමාගම් පිළිබඳ ව

බැංකු අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

දුරකථන අංක : 0112477659

ෆැක්ස් අංක: 0112477711

විද්‍යුත් තැපෑල: dbsd@cbsl.lk

බැංකු හෝ වන මූල්‍ය ආයතන අධීක්ෂණ දෙපාර්තමේන්තුව

දුරකථන අංක: 0112477504

ෆැක්ස් අංක: 0112477738

විද්‍යුත් තැපෑල: dsnbfi@cbsl.lk

ඊට අමතර ව, www.cbsl.gov.lk යන ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකු වෙබ් අඩවිය මගින් ද මුදල් ව්‍යාපාර කටයුතුවල නිරත විය හැකි ආයතන සම්බන්ධයෙන් යාවත්කාලීන තොරතුරු දැන ගත හැකි ය.

ඔබ දන්නවාද?

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව මඟින් නියාමනය කරනු ලබන සියලුම මූල්‍ය ආයතන දැනට පවතින මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණ රාමුව යටතේ මූල්‍ය පාරිභෝගිකයින්ගේ අයිතීන් අවබෝධ කරගෙන ආරක්ෂා කළ යුතු අතර ඔවුනට සාධාරණ, විනිවිදභාවයක් සහ සමානාත්මතාවයක් සහිත පරිසරයක් යටතේ මූල්‍ය ගනුදෙනු සිදු කිරීමට ඉඩ සැලසිය යුතුය.

මූල්‍ය පාරිභෝගික ඔබගේ මූලික අයිතීන්

- තමන් කැමති භාෂාවකින් ඕනෑම ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධයෙන් සම්පූර්ණ, පැහැදිලි, සංක්ෂිප්ත, නිවැරදි සහ නොමග යවන සුළු හොඳින් තොරතුරු ලැබීමේ අයිතිය.*
- ඉල්ලා සිටින ඕනෑම අවස්ථාවකදී - ගනුදෙනුව එළඹීමට පෙර හෝ පසු එම ගනුදෙනුවට අදාළ තොරතුරු ලැබීමේ අයිතිය.
- පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කිරීමට සහ සාධාරණ කාල සීමාවක් තුළ ඒ සම්බන්ධයෙන් සෑහීමකට පත්විය හැකි පිළිතුරක් ලැබීමේ අයිතිය.
- විශේෂයෙන්ම වැඩිහිටි, අධාධිත, හෝ මූල්‍ය සාක්ෂරතාවය අඩු මූල්‍ය පාරිභෝගිකයින්ට ඇතුළු සෑම මූල්‍ය පාරිභෝගිකයෙකුටම සෑම මූල්‍ය ආයතනයක් තුළින්ම සමානාත්මතාවයෙන් සහ සාධාරණත්වයෙන් යුතු සේවාවක් ලැබීමේ අයිතිය.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය පාරිභෝගික ආරක්ෂණ රාමුවට යටත්වන මූල්‍ය ආයතන

ඉහත සඳහන් මූල්‍ය ආයතනයක් සමඟ සිදු කරන ලද ගනුදෙනුවක් සම්බන්ධව යම්කිසි ගැටළුවක් පවතින අවස්ථාවකදී ඔබට පළමුවෙන්ම අදාළ මූල්‍ය ආයතනය වෙත පැමිණිල්ලක් ඉදිරිපත් කර විසඳුමක් ලබා ගැනීමට ඔබගේ කළ යුතුය.

ඒ සඳහා ඔබට සාධාරණ කාලයකදී සැහීමකට පත්විය හැකි ප්‍රතිචාරයක් නොලැබුණහොත් එම ගැටලුව වැඩිදුර විමසා බැලීමට ලිඛිතව ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය පාරිභෝගික සබඳතා දෙපාර්තමේන්තුව වෙත ඉදිරිපත් කළ හැක.

* මෙම තොරතුරු සිංහල, දෙමළ හෝ ඉංග්‍රීසි භාෂාවෙන් ලබා ගත හැකිය.
 ** ගෙවීම් සහ පියවීම් පද්ධතිය හා සම්බන්ධ සහභාගීත්ව ආයතන යනු ගෙවීම් කාර්යාල නිකුත් කරන්නන්, ගෙවීම් කාර්යාල පිලිබද මූල්‍ය අත්පත්කරුවන්, ගනුදෙනුකරුවන්ගේ ගිණුම් පදනම් කරගත් ජංගම දුරකතන ආශ්‍රිත ගෙවීම් පද්ධතියක ක්‍රියාකරුවන් සහ ජංගම දුරකථන පදනම් කරගත් විද්‍යුත් මුදල් පද්ධතියක ක්‍රියාකරුවන් වේ.

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුවේ මූල්‍ය පාරිභෝගික සබඳතා දෙපාර්තමේන්තුවට පැමිණිලි ඉදිරිපත් කිරීමට අදාළ පැමිණිලි ආකෘති පත්‍රය පහත වෙබ් දිගුව හෝ QR කේතය හරහා ලබාගත හැක.

www.cbsl.gov.lk/si/fcrd

1935
(Hotline)

ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
இலங்கை மத்திய வங்கி
CENTRAL BANK OF SRI LANKA

අධ්‍යක්ෂ, මූල්‍ය පාරිභෝගික සබඳතා දෙපාර්තමේන්තුව
ශ්‍රී ලංකා මහ බැංකුව
නො. 30, ජනාධිපති මාවත, කොළඹ 01, ශ්‍රී ලංකාව.
☎ 011 2477966 📠 112 477744 ✉ fcrd@cbsl.lk 🌐 www.cbsl.gov.lk